

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๓๘
วันศุกร์ที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๘
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. ศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อุวรรณโณ	ประธานกรรมการ
๒. ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์กระแชะ ชนะวงศ์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายมานิจ สุขสมจิตร	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. ศาสตราจารย์สุจิต บุญบงการ	รองประธานกรรมการ คนที่สาม
๕. รองศาสตราจารย์นริวรรธ จินตกานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สี่
๖. นายปรีชา วัชรภักย์	รองประธานกรรมการ คนที่ห้า
๗. นายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์	รองประธานกรรมการ คนที่หก
๘. ศาสตราจารย์พิเศษประสพสุข บุญเดช	ประธานที่ปรึกษากรรมการ
๙. นายจรูญ อินทจาร	รองประธานที่ปรึกษากรรมการ
๑๐. พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช	ที่ปรึกษากรรมการและโฆษกกรรมการ
๑๑. นายคำคุณ สีหิสมาน	โฆษกกรรมการ
๑๒. พลโท นาวิณ ดำริกาญจน์	โฆษกกรรมการ
๑๓. นายปกรณ์ ปรียากร	โฆษกกรรมการ
๑๔. รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย	โฆษกกรรมการ
๑๕. นางสาวสุภัทรา นาคะผิว	โฆษกกรรมการ
๑๖. นายกฤต ไกรจิตติ	กรรมการ
๑๗. นายจุมพล สุขมัน	กรรมการ
๑๘. นายเจษฎ์ โทณะวณิก	กรรมการ
๑๙. นายเชิดชัย วงศ์เสรี	กรรมการ
๒๐. นางทิวา ณ นคร	กรรมการ
๒๑. พลโท นคร สุขประเสริฐ	กรรมการ
๒๒. ศาสตราจารย์นครินทร์ เมฆไตรรัตน์	กรรมการ
๒๓. ศาสตราจารย์บรรเจ็ด สิงคะเนติ	กรรมการ
๒๔. นายบัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์	กรรมการ

๒๕. นายประชา เตรีตัน	กรรมการ
๒๖. นายไพบุลย์ นิติตะวัน	กรรมการ
๒๗. นายมีชัย วีระไวทยะ	กรรมการ
๒๘. พลเอก ยอดยุทธ บุญญาธิการ	กรรมการ
๒๙. นายวิชัย ทิตตภักดี	กรรมการ
๓๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิศักดิ์ ลามเจริญทรัพย์	กรรมการ
๓๑. ศาสตราจารย์พิเศษเอนก เหล่าธรรมทัศน์	กรรมการ
๓๒. นายดิศทัต โทตระกิตย์	เลขานุการกรรมการ
๓๓. นางกาญจนารัตน์ สิวโรจน์	เลขานุการกรรมการ

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

๑. ศาสตราจารย์จรัส สุวรรณมาลา	(ลาการประชุม)
๒. นางถวิลวดี บุรีกุล	(ลาการประชุม)
๓. นางสาวสมสุข บุญยะปัญญา	(ลาการประชุม)

ผู้ช่วยเลขานุการกรรมการ คือ

ว่าที่เรือดรี ยุทธนา สำเภาเงิน	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการการปกครอง สำนักกรรมการ ๒ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
--------------------------------	---

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่าง
รัฐธรรมนูญ

รองศาสตราจารย์มานิตย์ จุมปา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

นายปณตกร จงธีรโชติ

นักกฎหมายกฤษฎีกาปฏิบัติการ

สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

๑. นางนางสาววัชรภรณ์ สิทธิวิไล

นักจดหมายเหตุปฏิบัติการ

๒. นางสาวบุษบงกช เชื้อเมืองพาน

นักจดหมายเหตุ

๓. นางสาวภัทษร สุวรรณจำรัส

นักจดหมายเหตุ

๔. นางสาวพนิดา วงศ์บุญ

นักจดหมายเหตุ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สำนักกฎหมาย

๑. นายสันหทัย สินธุวงษ์
๒. นายภิญญา สันติพลวุฒิ
๓. ว่าที่ร้อยตรี ต่อรัฐ สิงห์เรืองเดช

ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานกฎหมาย ๑
 วิทยากรชำนาญการพิเศษ
 นิติกรชำนาญการ

สำนักวิชาการ

นายโชคสุข กรกิตติชัย

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

ผู้ติดตามกรรมาธิการ

๑. นายธนบดี ภาคพิชัย
๒. พันเอก ประภักดิ์ ล้อมสมบุรณ์
๓. นายสิทธิพงษ์ ธนาศุภวัฒน์
๔. นายยุทธนากรณ์ ผมหอม
๕. นายชานนทร์ บุญรัชกุล
๖. นายราเชนทร์ เหลืองอ่อน
๗. นางสาวอรอุมา วรแสน
๘. นางสาวธันยรัตน์ จันทร์ทรงพล
๙. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง
๑๐. นางสาวชัชชรีย์ จิตติพงศ์
๑๑. นายจรัญ ยุพจันทร์
๑๒. นายชานนท์ แก่นสวาท
๑๓. นางสาวอัจฉรา ชินนิยมพาณิชย์
๑๔. นายพรสันต์ เลี้ยงบุญเลิศชัย
๑๕. นางสาวโรชนี ศิริวัฒนา

ผู้ติดตาม ศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อุวรรณโณ
 ผู้ติดตาม พลเอก ยอดยุทธ บุญญาธิการ
 ผู้ติดตาม นายปรีชา วัชรากัย
 ผู้ติดตาม ศาสตราจารย์พิเศษประสพสุข บุญเดช
 ผู้ติดตาม นางกาญจนารัตน์ สิวโรจน์
 ผู้ติดตาม ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิศักดิ์ สภามเจริญทรัพย์
 ผู้ติดตาม นายประชา เตรีตัน
 ผู้ติดตาม รองศาสตราจารย์นริวรรณ จินตกานนท์
 ผู้ติดตาม นายดิศพัทธ์ โทตระกิตย์
 ผู้ติดตาม นางสาวสุภัทรา นาคะผิว
 ผู้ติดตาม นายมีชัย วีระไวทยะ
 ผู้ติดตาม นายปรีชา วัชรากัย
 ผู้ติดตาม นายบัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์
 ผู้ติดตาม รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย
 ผู้ติดตาม ศาสตราจารย์บรรเจิด สิงคะเนติ

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๑๕ นาฬิกา

เมื่อกรรมาธิการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมาธิการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

ที่ประชุมมีมติรับรองบันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๕ วันอังคารที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๘ โดยไม่มีการแก้ไข

อนึ่ง ที่ประชุมให้เลื่อนการรับรองบันทึกการประชุมครั้งที่ ๓๖ วันพุธที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๘ และครั้งที่ ๓๗ วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๘ ออกไปก่อน

ระเบียบวาระที่ ๓ พิจารณาร่างบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเป็นรายมาตรา (ต่อจากการประชุมครั้งที่แล้ว)

ก่อนเข้าสู่การพิจารณา หมวด ๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ นายไพบุลย์ นิตะวัน กรรมการธิการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๘ ได้เสนอภาพรวมของ หมวด ๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ ดังนี้

ในหมวด ๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐมีทั้งสิ้น ๔๙ มาตรา โดยลดลงจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไว้ จำนวน ๕๘ มาตรา แต่ทั้งนี้กรอบของการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ เพิ่มเติม ครอบคลุม ยิ่งขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการยก ร่างรัฐธรรมนูญที่ต้องการเพิ่มการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ โดยหมวด ๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ แบ่งออกเป็น ส่วนที่ ๑ บททั่วไป จำนวน ๓ มาตรา ส่วนที่ ๒ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการกระทำที่เป็นการขัดกันของผลประโยชน์ จำนวน ๔ มาตรา ส่วนที่ ๓ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการถอดถอนจากตำแหน่งและการตัดสิทธิทางการเมืองหรือสิทธิในการดำรงตำแหน่งอื่น จำนวน ๒ มาตรา ส่วนที่ ๔ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จำนวน ๒ มาตรา ส่วนที่ ๕ องค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ เป็นความที่คณะกรรมการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๘ เป็นผู้บัญญัติ ซึ่งประกอบด้วย ตอนที่ ๑ คณะกรรมการการเลือกตั้ง จำนวน ๗ มาตรา ตอนที่ ๒ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน จำนวน ๓ มาตรา ตอนที่ ๓ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จำนวน ๕ มาตรา ตอนที่ ๔ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จำนวน ๔ มาตรา ตอนที่ ๕ ผู้ตรวจการแผ่นดิน จำนวน ๓ มาตรา ตอนที่ ๖ องค์กรอัยการ จำนวน ๓ มาตรา ตอนที่ ๗ การตรวจสอบโดยสมาชิกรัฐสภา จำนวน ๒ มาตรา ตอนที่ ๘ การตรวจสอบโดยภาคประชาชน จำนวน ๒ มาตรา ตอนที่ ๙ องค์กรกำกับดูแลของรัฐ จำนวน ๓ มาตรา

กรรมการได้แสดงความเห็นในประเด็นดังต่อไปนี้

- ส่วนที่ ๕ ควรใช้คำว่า “องค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ” หรือไม่และควรใช้ความใด เนื่องจากเป็นหมวดการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ และเป็นภาคนิติธรรม ศาล และการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ การใช้คำว่า องค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ จะทำให้ความว่าองค์กรตามรัฐธรรมนูญหายไปหรือไม่ ทั้งนี้ จากการพิจารณาที่ผ่านมาอาจอนุมาน (presume) หรือคาดคะเน (assume) ได้ว่าจะใช้ความว่า องค์กรรัฐธรรมนูญ แทนองค์กรทั้งหลายในการพิจารณา

นอกจากนี้ องค์กรที่บัญญัติในส่วนที่ ๕ เป็นองค์กรที่ตรวจสอบอำนาจรัฐหรือไม่ เพราะอย่างน้อยมี ๒ องค์กรที่ไม่ได้เป็นองค์กรการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เช่น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไม่ได้เป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐแต่เป็นการตรวจเอกชนที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการการเลือกตั้งที่คณะกรรมการสิทธิการได้พิจารณาแล้วไม่ได้เป็นองค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐแต่เป็นกระบวนการในการดำเนินการการเลือกตั้ง การใช้คำว่าองค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอาจไม่ครอบคลุมภารกิจขององค์กรที่อยู่ในส่วนนี้ การใช้คำว่า องค์กรตามรัฐธรรมนูญ อาจครอบคลุมกว่า

ประธานกรรมการสิทธิการเสนอให้ใช้คำว่า “องค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ” เนื่องจากคำว่า องค์กรตามรัฐธรรมนูญเป็นคำที่ใช้มานานและมีความเข้าใจกันแล้ว ประกอบกับ คณะกรรมการการเลือกตั้งที่ผ่านการพิจารณาแล้วมีหน้าที่เป็นผู้ควบคุมการเลือกตั้ง ตรวจสอบผู้สมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมือง และตรวจสอบการจัดการเลือกตั้งของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หากไม่ได้กำหนดให้ตรวจสอบการจัดการเลือกตั้งของเจ้าหน้าที่ของรัฐคณะกรรมการการเลือกตั้งจะไม่มีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การใช้คำว่า “องค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ” จึงน่าจะครอบคลุม

ประธานอนุกรรมการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๘ ได้ชี้แจงต่อประเด็นดังกล่าวว่า ในการพิจารณาร่างในหมวดนี้นั้นมีหลักการในการยกร่างขึ้นใหม่โดยไม่ยึดติดกับความในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และ ๒๕๕๐ รวมทั้งในการพิจารณาที่ผ่านมา มีประเด็นการพิจารณาเกี่ยวกับคำว่า “องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ” จึงทำให้คณะอนุกรรมการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๘ พิจารณาเห็นควรใช้คำว่า “องค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ” แต่ทั้งนี้เพื่อให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับการพิจารณาของคณะกรรมการที่ผ่านมา จึงเห็นชอบแก้ไขความ ส่วนที่ ๕ เป็น “องค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ” ตามที่ประธานกรรมการสิทธิการเสนอ

- แต่เดิมรัฐธรรมนูญแบ่งออกเป็น หมวด ส่วน และมาตรา ในการยกร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้มีการแบ่งออกเป็น ภาค หมวด ส่วน และมาตรา แต่ในหมวดนี้มีการแบ่งออกเป็น ภาค หมวด ส่วน ตอน และมาตรา ควรมีการพิจารณาว่าจะใช้หลักการอย่างไร จะเพิ่ม ตอน หรือไม่ เพราะในการพิจารณาในมาตราหนึ่งอาจยึดโยงกับอีกมาตราหนึ่ง การแบ่งส่วนย่อยมากเกินไปจะเป็นปัญหาในการพิจารณาหรือไม่

จากนั้นประธานอนุกรรมการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๘ ได้ชี้แจง หมวด ๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ส่วนที่ ๑ บททั่วไป ดังนี้

แต่เดิมบทบัญญัติเกี่ยวกับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐจะบัญญัติเฉพาะเรื่องการถอดถอนหรือการขัดกันแห่งผลประโยชน์ โดยแยกในเรื่ององค์กรของรัฐธรรมนูญออกไม่มีการเชื่อมโยงกัน คณะอนุกรรมการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๘ มีความเห็นว่า การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐมีปัญหาเรื่องการวางหลักการว่าจะตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ จึงวางหลักการไว้ในบททั่วไปว่า การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐต้องมีการตรวจสอบอย่างไร

โดยในมาตรา (๓/๒/๑) ๑ การใช้อำนาจรัฐต้องเปิดเผยและถูกตรวจสอบได้เป็นหลัก การปกปิดหลบซ่อนเป็นการกระทำที่ขัดกับรัฐธรรมนูญ การใช้อำนาจรัฐต้องพร้อมถูกตรวจสอบได้ แต่การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐต้องกระทำด้วยความสุจริตและเที่ยงธรรม โดยได้บัญญัติความ “โดยกระบวนการตรวจสอบที่เป็นไปโดยเปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้ และปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์” เพิ่มขึ้น

มาตรา (๓/๒/๑) ๑ วรรคสอง องค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามวรรคหนึ่งและกระบวนการตรวจสอบขององค์กรดังกล่าว ย่อมต้องถูกตรวจสอบด้วยเช่นเดียวกัน เป็นหลักการสำคัญผู้ที่มีหน้าที่ตรวจสอบต้องพร้อมที่จะถูกตรวจสอบได้ เช่น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นต้น

มาตรา (๓/๒/๑) ๑ วรรคสาม ต้องมีการบัญญัติคุ้มครองบุคคลซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามวรรคหนึ่งซึ่งได้ใช้อำนาจหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมาย สุจริต ไม่เลือกปฏิบัติ และไม่เกินสมควรแก่เหตุ เพื่อให้บุคคลซึ่งมีหน้าที่ในการตรวจสอบไม่กล้าดำเนินการตรวจสอบเพราะกลัวการถูกฟ้องร้อง แต่หากใช้อำนาจหน้าที่ดังกล่าวโดยไม่สุจริต ย่อมต้องมีความรับผิดชอบตามกฎหมายที่บัญญัติ

มาตรา (๓/๒/๑) ๒ เป็นเรื่องบุคคลที่ต้องถูกตรวจสอบ เพิ่มเจ้าหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติโดยให้กำหนดในกฎหมายลำดับรองว่าเจ้าหน้าที่ใดที่ต้องถูกตรวจสอบ เพิ่มนิติบุคคลที่ใช้เงินแผ่นดินต้องถูกตรวจสอบ เพราะการใช้เงินแผ่นดินคือการใช้อำนาจรัฐอย่างหนึ่ง และบัญญัติเพิ่มว่าตรวจสอบในเรื่องใดจำนวน ๕ ข้อ

มาตรา (๓/๒/๑) ๓ ยึดโยงกับบุคคลตามมาตรา ๒ เพิ่มการตรวจสอบการเสียหายของบุคคลตามมาตรา ๒ พร้อมทั้งขยายวงบุคคลที่ต้องถูกตรวจสอบต้องเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินตามที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้มีการตรวจสอบตามกฎหมายอื่นนอกจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และเพิ่มผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลหรือครอบครองทรัพย์สินของบุคคลดังกล่าวไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมต้องแสดงบัญชีทรัพย์สินตามที่กฎหมายบัญญัติ

กรมการได้แสดงความเห็นในประเด็นดังต่อไปนี้

- เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา (๓/๒/๑) ๒ (๑) (ค) ดังนี้ “(ค) ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงและผู้บริหารระดับสูงในหน่วยงานของรัฐ หรือในองค์กร ~~ไม่ของรัฐหรือเอกชนที่ดำเนินกิจกรรมโดยใช้เงินแผ่นดินอื่น~~” เพื่อให้ครอบคลุมและกระชับ

- การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐมีการแบ่งแยกการตรวจสอบตามการใช้อำนาจรัฐ ถ้าเป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทางการเมืองมีการตรวจสอบแบบหนึ่ง ทางนิติบัญญัติแบบหนึ่ง องค์กรตุลาการอีกแบบหนึ่ง หลักทั่วไปนั้นการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทั้งหลายต้องตรวจสอบได้ แต่ว่าวิธีการตรวจสอบและขอบเขตของการตรวจสอบต้องไม่เหมือนกัน แต่ในมาตรา (๓/๒/๑) ๑ และมาตรา (๓/๒/๑) ๒ ของร่างที่เสนอนี้ได้วางหลักการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐไว้เหมือนกันเป็นการทั่วไปจะให้นำไปสู่การกระทบของความเป็นอิสระขององค์กรตุลาการได้เพราะใช้หลักการดังกล่าวเป็นเครื่องมือนำไปสู่การตรวจสอบองค์กร

ตุลาการ ซึ่งในองค์กรตุลาการมีกระบวนการตรวจสอบคือศาลที่เหนือกว่ามาตรวจสอบต้องไม่ใช่หลักทั่วไป เพราะอาจกระทบต่อสถาบันตุลาการทั้งระบบได้

แนวความคิดการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐมีอยู่ ๒ ส่วน

ส่วนที่ ๑ เป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐซึ่งเป็นอำนาจมหาชนแล้วไปกระทบสิทธิ การตรวจสอบเป็นการตรวจสอบเพื่อจะเชื่อมโยงไปสู่อำนาจตุลาการ ในรัฐธรรมนูญของประเทศเยอรมัน มาตรา ๑๙ (๔) การใช้อำนาจมหาชนซึ่งไปกระทบสิทธิของบุคคล บุคคลย่อมนำไปฟ้องร้องต่อศาลได้เป็นการ ถ่วงดุลตรวจสอบ กล่าวคือมีการใช้อำนาจแล้วไปกระทบปัจเจกบุคคล บุคคลย่อมมีสิทธินำไปฟ้องร้องต่อ ศาล การใช้อำนาจมหาชนที่ไปกระทบสิทธิของบุคคลมีลักษณะการใช้อำนาจ ถ้าเป็นการใช้อำนาจโดย องค์กรนิติบัญญัติมีกระบวนการตรวจสอบกฎหมายไม่ให้ขัดรัฐธรรมนูญ ถ้าเป็นการใช้อำนาจฝ่ายบริหาร มี องค์กรเฉพาะตรวจสอบ ถ้าเป็นการกระทำทางการเมืองมีการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

ส่วนที่ ๒ ไม่ใช่การตรวจสอบอำนาจรัฐโดยตรงแต่เป็นการตรวจสอบเจ้าหน้าที่ที่ใช้อำนาจรัฐ ซึ่งคือ หมวด ๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐที่กำลังพิจารณานี้ แต่การให้เจ้าหน้าที่ทั้งหมดมาเปิดเผยบัญชี ทรัพย์สินอาจเกินกว่าที่มุ่งประสงค์หรือไม่ เพราะไม่ใช่เจ้าหน้าที่ที่ใช้อำนาจรัฐทุกคนที่ใช้อำนาจรัฐอำนาจ มหาชนแล้วส่งผลกระทบ เช่น เจ้าหน้าที่ห้องสมุดไม่ได้เกี่ยวกับการใช้อำนาจรัฐ เป็นต้น ต้องพิจารณาว่า มุ่งหมายอะไร

สิ่งที่ควรนำมาพิจารณาคือมีความมุ่งหมายอย่างไร แล้วออกแบบให้สอดคล้องเหมาะสม ไม่ใช่การ วางหลักทั่วไปแล้วเกิดภาระมากกว่าผลประโยชน์ที่จะได้รับ

- ได้มีการสอบถามถึงความเป็นมาของร่างหมวด ๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ฝ่ายเลขานุการ คณะอนุกรรมการได้ชี้แจงว่า ร่างหมวด ๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐนี้ฝ่ายเลขานุการคณะ อนุกรรมการได้นำเอาแนวทางตามมติที่ประชุมที่ได้นำข้อเสนอของคณะอนุกรรมการพิจารณากรอบ การจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๘ มาพิจารณาในที่ประชุมแล้วยกร่างขึ้นมาเป็นบทบัญญัติรายมาตราจากนั้น นำไปให้ประธานอนุกรรมการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๘ ตรวจสอบบทบัญญัติ รายมาตราทั้งหมด และปรับปรุงแก้ไขร่างให้เป็นไปตามความประสงค์ของคณะอนุกรรมการพิจารณา กรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๘ แล้วจึงนำเสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณา

- การบัญญัติในมาตรา (๓/๒/๑) ๑ และ มาตรา (๓/๒/๑) ๒ จะหมายรวมถึงทุกองค์กรทั้ง องค์กร ตรวจสอบ องค์กรตุลาการและองค์กรอื่น ๆ ซึ่งจะทำให้ความเป็นอิสระขององค์กรเหล่านั้นถูกละเมิดหรือไม่ เช่น มาตรา (๓/๒/๑) ๒ (๑) (ฉ) ในปัจจุบันคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้มี ระเบียบให้ดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องของบุคคลหรือนิติบุคคลที่มีธุรกรรมกับหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ ของรัฐโดยใช้เงินแผ่นดินแล้ว โดยมีการกำหนดอย่างชัดเจนว่าบุคคลใดบ้างที่ต้องยื่นซึ่งต่างจากร่างมาตรา (๓/๒/๑) ๒ (๑) (ฉ) ที่ให้ทุกคนต้องยื่นหมด จึงควรต้องมองภาพรวมและพิจารณาอย่างรอบคอบ

จากนั้นคณะกรรมการได้เริ่มพิจารณา หมวด ๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เป็นรายมาตรา สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

หมวด ๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

ไม่มีการแก้ไข

“หมวด ๒

การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ”

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กรรมาธิการเชิญมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่น ๆ

สภาปฏิรูปแห่งชาติ (ไม่มี)

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ไม่มี)

พรรคการเมือง (ไม่มี)

ประชาชน (ไม่มี)

กรรมาธิการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ไม่มี)ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการมติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างที่คณะอนุกรรมการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๘ และคณะอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นเป็นผู้เสนอ

ส่วนที่ ๑ บททั่วไป

ไม่มีการแก้ไข

“ส่วนที่ ๑

บททั่วไป”

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กรรมาธิการเชิญมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่น ๆ

สภาปฏิรูปแห่งชาติ (ไม่มี)

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ไม่มี)

พรรคการเมือง (ไม่มี)

ประชาชน (ไม่มี)

กรรมาธิการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ไม่มี)ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างที่คณะอนุกรรมการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๘ และคณะอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นเป็นผู้เสนอ

มาตรา (๓/๒/๑) ๑

มีการแก้ไข

“มาตรา (๓/๒/๑) ๑ การใช้อำนาจรัฐไม่ว่าด้วยประการใดต้องเป็นการเปิดเผยและถูกตรวจสอบได้ แต่การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐต้องกระทำด้วยความสุจริตและเที่ยงธรรม โดยกระบวนการตรวจสอบที่เป็นไปโดยเปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้ และปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์

องค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามวรรคหนึ่งและกระบวนการตรวจสอบขององค์กรดังกล่าว ย่อมต้องถูกตรวจสอบด้วยเช่นเดียวกัน

บุคคลซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามวรรคหนึ่งซึ่งได้ใช้อำนาจหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมาย สุจริต ไม่เลือกปฏิบัติ และไม่เกินสมควรแก่เหตุ ย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่หากใช้อำนาจหน้าที่ดังกล่าวโดยไม่สุจริต ย่อมต้องมีความรับผิดชอบตามกฎหมายที่บัญญัติ”

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กระทำความผิดมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่น ๆ

สภาปฏิรูปแห่งชาติ (ไม่มี)

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ไม่มี)

พรรคการเมือง (ไม่มี)

ประชาชน (ไม่มี)

กรรมาธิการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พลโท นาวัน ดำริกาญจน์ โฆษกกรรมาธิการ ขอแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา (๓/๒/๑) ๑ ดังนี้

“มาตรา (๓/๒/๑) ๑ การใช้อำนาจรัฐไม่ว่าด้วยประการใดต้องเป็นการเปิดเผยและถูกตรวจสอบได้ แต่การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐต้องกระทำด้วยความสุจริตและเที่ยงธรรม ชอบด้วยกฎหมาย ไม่เลือกปฏิบัติ และไม่เกินสมควรแก่เหตุ โดยกระบวนการตรวจสอบที่เป็นไปโดยเปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้ และปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์

องค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามวรรคหนึ่งและกระบวนการตรวจสอบภายในขององค์กรดังกล่าว ย่อมต้องถูกตรวจสอบด้วยเช่นเดียวกัน

บุคคลซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามวรรคหนึ่งซึ่งได้ใช้อำนาจหน้าที่โดยชอบด้วย กฎหมาย สุจริต ไม่เลือกปฏิบัติ และไม่เกินสมควรแก่เหตุ ย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่หากใช้อำนาจหน้าที่ดังกล่าวโดยไม่สุจริตขัดกับความในวรรคหนึ่ง ย่อมต้องมีความรับผิดชอบตามกฎหมายที่บัญญัติ”

นายกฤต ไกรจิตติ กรรมาธิการ ขอแก้ไขความในมาตรา (๓/๒/๑) ดังนี้

“มาตรา (๓/๒/๑) ๑ การใช้อำนาจรัฐ ไม่ขัดด้วยประการใดทางบริหาร นิติบัญญัติ และตุลาการ ต้องเป็น ตรงไปตรงมาไปตามหลักนิติธรรมและถูกตรวจสอบได้ แต่การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐต้องกระทำด้วยความสุจริตและเที่ยงธรรม โดยด้วยกระบวนการตรวจสอบที่เป็นไปโดยเปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้ และปราศจากการขัดกันแห่งซึ่งผลประโยชน์

องค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามวรรคหนึ่งและกระบวนการตรวจสอบขององค์กรดังกล่าว ย่อมต้องถูกตรวจสอบด้วยเช่นเดียวกัน

บุคคลซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามวรรคหนึ่งซึ่งได้ใช้อำนาจหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมาย สุจริต ไม่เลือกปฏิบัติ และไม่เกินสมควรแก่เหตุ ย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่หากใช้อำนาจหน้าที่ดังกล่าวโดยไม่สุจริต ย่อมต้องมีความรับผิดชอบตามกฎหมายที่บัญญัติ”

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิการ

พลโท นาวิณ ดำริกาญจน์ โฆษกกรรมการสิทธิการ พิจารณาแล้วขอแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา (๓/๒/๑) ๑ เป็นดังนี้

“มาตรา (๓/๒/๑) ๑ การใช้อำนาจรัฐไม่ว่าด้วยประการใดต้องเป็นการเปิดเผยและถูกตรวจสอบได้ แต่การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐต้องกระทำด้วยความสุจริตและเที่ยงธรรม ชอบด้วยกฎหมาย ไม่เลือกปฏิบัติ และไม่เกินสมควรแก่เหตุ โดยกระบวนการตรวจสอบที่เป็นไปโดยเปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้ และปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์

องค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามวรรคหนึ่งและกระบวนการตรวจสอบภายในขององค์กรดังกล่าว ย่อมต้องถูกตรวจสอบด้วยเช่นเดียวกัน

บุคคลซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ตามวรรคหนึ่ง ซึ่งได้ใช้อำนาจหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมาย สุจริต ไม่เลือกปฏิบัติ และไม่เกินสมควรแก่เหตุตามวรรคหนึ่ง ย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่หากการใช้อำนาจหน้าที่ที่ขัดกับหลักการ ดังที่กล่าวโดยย่อไม่สุจริต ย่อมต้องมีความรับผิดชอบตามกฎหมายที่บัญญัติ”

ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนนำหลักการการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐบัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง และในวรรคสามเป็นเรื่องบุคคลที่ไม่ปฏิบัติตามวรรคหนึ่งมีความผิด

นายกฤต ไกรจิตติ กรรมการสิทธิการ ขอแก้ไขความในมาตรา (๓/๒/๑) ดังนี้

“มาตรา (๓/๒/๑) ๑ การใช้อำนาจรัฐ ไม่สอดส่องบริหาร นิติบัญญัติ และตุลาการ ต้องเป็น ที่ระมัดระวังไปตามหลักนิติธรรมและถูกตรวจสอบได้ แต่การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐต้องกระทำด้วยความสุจริตและเที่ยงธรรม โดยด้วยกระบวนการ ตรวจสอบที่เป็นไปโดยเปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้ และปราศจากการขัดกันแห่ง ซึ่งผลประโยชน์

องค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามวรรคหนึ่งและกระบวนการตรวจสอบขององค์กรดังกล่าว ย่อมต้องถูกตรวจสอบด้วยเช่นเดียวกัน

บุคคลซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามวรรคหนึ่งซึ่งได้ใช้อำนาจหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมาย สุจริต ไม่เลือกปฏิบัติ และไม่เกินสมควรแก่เหตุ ย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่หากใช้อำนาจหน้าที่ดังกล่าวโดยไม่สุจริต ย่อมต้องมีความรับผิดชอบตามกฎหมายที่บัญญัติ”

ทั้งนี้ เป็นเรื่องการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจระหว่างนิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ ดังนั้นจึงควรเขียนให้ชัดเจนโดยเพิ่มอำนาจรัฐทั้ง ๓ ฝ่ายที่ปรากฏตามมาตรา ๓ ของรัฐธรรมนูญ ฯ และเพื่อให้ตุลาการมี

อำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบการทุจริต ประพฤติมิชอบของฝ่ายการเมือง นิติบัญญัติตรวจสอบบริหาร เป็นการตรวจสอบซึ่งกันและกัน โดยให้เป็นไปตามหลักนิติธรรมตามที่คณะกรรมการการได้พิจารณาผ่านมาแล้ว เพื่อให้มีความครอบคลุม และเป็นไปโดยเปิดเผย ตรวจสอบได้

กรรมการการได้แสดงความเห็นในประเด็นดังต่อไปนี้

- หลักอำนาจรัฐไม่ได้มีแต่ความเป็นประชาธิปไตยเท่านั้น การใช้อำนาจรัฐบางอย่างไม่สามารถเปิดเผยได้เป็นเรื่องของความมั่นคง ผลประโยชน์ของประเทศชาติ

- การยกเว้นหมวด ๒ อยู่บนพื้นฐานของความต้องการแก้ไขเรื่องความสุจริตเพียงธรรมในบ้านเมือง แต่หากการร่างอย่างสุดขีดอาจทำให้ไม่มีผู้ใดอาสาทำงานเพื่อบ้านเมืองได้

- ในการพิจารณาที่ผ่านมาได้มีการวางหลักนิติธรรมไว้แล้ว การเขียนโดยเริ่มต้นว่าการใช้อำนาจรัฐต้องดำเนินการด้วยประการใดจึงไม่ควรนำมากล่าวซ้ำใน มาตรา (๓/๒/๑) ๑ อีก และควรรนำหลักการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐออกไป

- รัฐ หรืออำนาจรัฐ เป็นค่านามธรรม ซึ่งเป็นองค์รวมของบรรดาดวงค์กรของรัฐประเภทต่าง ๆ ซึ่งหมายรวมถึงประมุขของรัฐ พระมหากษัตริย์ ตุลาการ นิติบัญญัติ อธิการบดี กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ เป็นที่รวมขององค์กรที่ใช้อำนาจสาธารณะ การใช้อำนาจรัฐมีหลายลักษณะ การใช้อำนาจรัฐต้องถูกตรวจสอบได้ แต่การถูกตรวจสอบต้องมีลักษณะเฉพาะ รัฐไม่ควรถูกตรวจสอบหมดทุกเรื่อง รัฐมีบางเรื่องที่ตรวจสอบไม่ได้ซึ่งต้องมีกฎหมายเฉพาะให้ตรวจสอบ เช่น องค์กรข้ามชาติ นอกจากนี้ รัฐไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลในกฎหมายไทยทำให้ไม่สามารถฟ้องรัฐได้ แต่สามารถฟ้ององค์กรได้ตามกฎหมาย และการร่างในลักษณะนี้อาจทำให้ดุลยภาพทางการเมืองจะปรับเปลี่ยนไป

- เสนอให้ตัดความใน มาตรา (๓/๒/๑) ๑ ออก เนื่องจากไม่มีความจำเป็นต้องเขียนอธิบายความหรือซ้ำกับบททั่วไปของร่างที่ผ่านการพิจารณาแล้ว และหลักนิติธรรมที่บัญญัติในภาค ๓ มีความครอบคลุมสามารถนำมาใช้ได้

ประธานอนุกรรมการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๘ ได้ชี้แจงว่าร่างที่จัดทำขึ้นกระทำภายใต้ภารกิจที่ได้รับมอบหมายในส่วนของการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ หลักคือการใช้อำนาจรัฐต้องตรวจสอบได้ ซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๓๕ (๓) ไม่ขัดข้องหากต้องการตัดคำว่า “เปิดเผย” ออกหากมีปัญหาในทางปฏิบัติ แต่การใช้คำว่าหลักนิติธรรม อาจไม่ครอบคลุม เพราะไม่ได้เขียนกลไกตรวจสอบ วิธีการตรวจสอบ และหลักการตรวจสอบไว้ จึงวางหลักดังกล่าวไว้ใน มาตรา (๓/๒/๑) ๑ และเพิ่มความ “องค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามวรรคหนึ่งและกระบวนการตรวจสอบขององค์กรดังกล่าว ย่อมต้องถูกตรวจสอบด้วยเช่นเดียวกัน” ในวรรคสอง ซึ่งรัฐธรรมนูญที่ผ่านมานี้ไม่เคยบัญญัติไว้ แต่หลักดังกล่าวสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๓๕ นอกจากนี้ ในส่วนของมาตรา (๓/๒/๑) ๒ การตรวจสอบบุคคลหรือคณะบุคคลที่เป็นเอกชนก็เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๓๕ ด้วย ทั้งนี้ คำบางคำหากมีความหมายที่กว้างเกินไปสามารถแก้ไข

ทั่วไปในเรื่องการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ หากตัดมาตรานี้ออกไปจะเป็นการทำลายในเรื่องหลักการและทำให้ร่างรัฐธรรมนูญมีรูปแบบเหมือนกับรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาขึ้นได้ จึงต้องมีการวางหลักการในเรื่องการใช้อำนาจรัฐ และองค์กรที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐต้องถูกตรวจสอบเช่นเดียวกัน เมื่อไม่ได้มีการกำหนดไว้ในมาตราอื่นจึงต้องกำหนดไว้ในบททั่วไป และต้องกำหนดไว้เป็นหลักการในการคุ้มครองบุคคลซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐที่ดำเนินการตามกฎหมายและโดยสุจริตไว้ด้วย โดยมาตรานี้ได้ผ่านการพิจารณาของคณะอนุกรรมการอย่างจริงจัง และไม่สนับสนุนให้ตัดมาตรานี้ออกไป แต่สามารถปรับปรุงความให้เหมาะสมได้

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการ ได้ชี้แจงว่า เสนอให้ความในวรรคแรกไว้เท่านั้น และเสนอให้ตัดความในวรรคสองและวรรคสาม

- สนับสนุนในหลักการที่ให้องค์กรที่เป็นผู้ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐต้องถูกตรวจสอบ และการคุ้มครองบุคคลที่มีหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐที่สุจริต จึงขอให้มีการรวมความในวรรคสองและวรรคสามที่เป็นเรื่องของหลักการไปรวมไว้ในความในวรรคแรก

- นายไพบุลย์ นิติตะวัน กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๘ ให้ความเห็นว่า ความในวรรคสองและวรรคสามมีความจำเป็นที่ต้องกำหนดไว้เพื่อให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้ให้ความสำคัญเป็นธรรมโดยบุคคลที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐต้องถูกตรวจสอบได้ และคุ้มครองผู้ที่สุจริต และเพื่อให้ความสำคัญเป็นธรรมกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ถูกตรวจสอบด้วย ความในวรรคแรก วรรคสองและวรรคสามมีเหตุผลในแต่ละวรรคจึงขอให้คงความทั้งสามวรรคดังกล่าวไว้หรือให้รวมความเป็นวรรคเดียว

- สอบถามว่าควรมีการใช้คำว่า “เที่ยงธรรม” หรือ “ยุติธรรม” ไว้ในมาตรานี้ซึ่ง และความว่า “โปร่งใส ตรวจสอบได้” ซึ่งเป็นเรื่องธรรมาภิบาล สามารถแก้ไขความดังกล่าวโดยใช้คำว่า “ธรรมาภิบาล” แทนได้หรือไม่

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการได้ชี้แจงว่า ในเรื่องการคุ้มครองผู้ที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐนั้นหากดำเนินการโดยชอบด้วยกฎหมายจะได้รับการคุ้มครองอยู่แล้ว รายละเอียดในเรื่องดังกล่าวสามารถไปกำหนดไว้ในมาตราถัดไปหรือในกฎหมายประกอบได้ สำหรับคำว่า “เที่ยงธรรม” คือ ไม่มีความเอนเอียงไปทางใดทางหนึ่ง จึงใช้คำดังกล่าวกับผู้ที่มีหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐในการปฏิบัติ แต่คำว่า “ยุติธรรม” เป็นคำที่ใช้ในกระบวนการเพื่อให้เกิดหลักในความยุติธรรมขึ้นมา การใช้คำว่า “เที่ยงธรรม” ในมาตรานี้ถูกต้องแล้ว

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา (๓/๒/๑) ๑ ที่คณะอนุกรรมการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๘ และคณะอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นเป็นผู้เสนอ เป็นดังนี้

ผู้ที่ถูกตรวจสอบไว้ในมาตรานี้ โดยในวงเล็บ(๑)(จ)นั้นเพื่อป้องกันเจ้าหน้าที่ที่ไม่อยู่ในระดับสูงและให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ และวงเล็บ(๑)(ฉ)เป็นการตรวจสอบภาคเอกชนที่ใช้เงินแผ่นดิน รวมถึงการวางหลักการว่าต้องมีการตรวจสอบในเรื่องอะไรบ้างเพื่อให้ยึดโยงกับมาตราอื่นที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กระทำการเชิญมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่นๆ

สภาปฏิรูปแห่งชาติ (ไม่มี)

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ไม่มี)

พรรคการเมือง เล่ม ๑ หน้าที่ ๔๕ ลำดับที่ ๑๐

ประชาชน (ไม่มี)

กรรมการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พลโท นาวิณ ดำริกาญจน์ โฆษกกรรมการ ได้ขอแก้ไขเป็นดังนี้

“(๑) ดำเนินการตรวจสอบกับบุคคลดังต่อไปนี้

(ค) ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงและผู้บริหารระดับสูงในหน่วยงานของรัฐหรือองค์กร ไม่ว่าของรัฐหรือของเอกชน ที่ดำเนินกิจกรรมโดยใช้เงินแผ่นดินเกินกว่า.....ล้านบาท

(ฉ) บุคคลหรือนิติบุคคลที่มีธุรกรรมกับหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยใช้เงินแผ่นดินเกินกว่า.....ล้านบาท”

เหตุผล การใช้คำว่า “โดยใช้เงินแผ่นดิน” มีความหละหลวมและกำกวม หากบริษัทที่มีการใช้เงินแผ่นดินไม่ถึงจำนวนหนึ่งล้านบาทนั้นอาจถูกตรวจสอบได้ จะทำให้เกิดช่องโหว่หรือกลายเป็นเครื่องมือทางการเมือง จึงต้องกำหนดว่ากรอบหรือขอบเขตในการใช้เงินดังกล่าวให้ชัดเจน

“(๒) ดำเนินการตรวจสอบอย่างน้อยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ

(ง) ความถูกต้อง ความมีอยู่จริง และความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินให้สอดคล้องกับรายได้ตามรายการเสียภาษี”

เหตุผล ในร่างรัฐธรรมนูญนี้มีการกำหนดเรื่องการยื่นภาษีย้อนหลัง ๕ ควรเพิ่มความว่าให้สอดคล้องกับรายได้ตามรายการเสียภาษี เพื่อให้สอดคล้องกัน

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการให้ความเห็นว่า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ได้นิยามคำว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” ให้หมายความถึงบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งใช้อำนาจการปกครอง จึงมีความหมายที่กว้างกว่าความในมาตรานี้และรวมถึงคณะกรรมการด้วย โดยใน (๑)(ง) นั้นจะจำกัดเฉพาะองค์กรตรวจสอบใช้อำนาจรัฐเท่านั้น ไม่รวมถึงองค์กรปกครองหรือองค์กรบริหาร หากกำหนดความในลักษณะนี้อาจทำให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตขัดต่อรัฐธรรมนูญได้ และขอให้พิจารณาความใน(๒) ตั้งแต่(ก)ถึง(ฉ) เป็นเรื่องการใช้อำนาจรัฐ และการตรวจสอบเจ้าหน้าที่ที่ใช้อำนาจรัฐนำมารวมกัน

นายไพฑูลย์ นิติตะวัน กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๘ ขอให้ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการปรับปรุงความในมาตรานี้ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในส่วน(๑)(ง) ได้วางหลักการที่สอดคล้องกับหลักการในเรื่องผู้ที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐต้องถูกตรวจสอบด้วย สำหรับประเด็นการแก้ไขของพลโท นาวิญ คำริกกาญจน์ โฆษกกรรมการ ในเรื่องการจำกัดการใช้เงินแผ่นดินนั้นสามารถกำหนดความว่า “ตามที่กฎหมายบัญญัติ”ได้เพื่อให้มีกฎหมายรองรับในเรื่องดังกล่าว

- ขอให้แก้ไขความในมาตรานี้ให้เป็นวรรคทั้งหมด เพื่อให้มีลักษณะเป็นโครงสร้างของรัฐธรรมนูญมากกว่าเป็นกฎหมายลำดับรองและเป็นเรื่องรายละเอียดและสนับสนุนให้ใช้ความว่า “ตามที่กฎหมายบัญญัติ” เพื่อให้มีกลไกในการดำเนินการ

- มาตรานี้มีความซ้ำซ้อนในเรื่องบุคคลที่ถูกตรวจสอบ โดยใน(๑)(ค)กับ(ง) มีความใกล้เคียงกัน เห็นว่าหากมีเอกชนมาทำธุรกรรมกับรัฐจะทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการตรวจสอบว่าต้องตรวจสอบบุคคลใดบ้าง และใน(๑)(ง)นั้นมีความหมายที่ทำให้บุคคลหรือองค์กรตรวจสอบที่จะถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ เช่น สภาประชาชน ต้องถูกตรวจสอบด้วย และจะทำให้ภารกิจของป.ป.ช.และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินในการตรวจสอบสัญญาของรัฐมีมากขึ้นตามไปด้วย เมื่อมีการกำหนดให้การตรวจสอบผู้ที่ทำธุรกรรมกับหน่วยงานของรัฐโดยใช้เงินแผ่นดินและเอกชนซึ่งอาจรวมถึงหน่วยงานที่ร่วมวิจัยกับหน่วยงานของรัฐด้วย โดยวิธีการที่ผูกโยงเอาไว้และได้กำหนดไว้ในมาตรา (๓/๒/๑)๓ จะทำให้เกิดภาระในการตรวจสอบและจะส่งผลกระทบต่อ การตรวจสอบของ ป.ป.ช.ซึ่งมีความล่าช้าอยู่แล้วด้วย

- พลโท นาวิญ คำริกกาญจน์ โฆษกกรรมการ เห็นว่า เอกชนที่มีวิสัยทัศน์ต้องการความก้าวหน้าและทำการวิจัยโดยได้รับเงินสมทบจากรัฐจะถูกตรวจสอบ ผู้ที่ถูกตรวจสอบควรมี ๓ กลุ่มคือ ผู้ใช้อำนาจรัฐ ผู้เกี่ยวข้องหรือทำธุรกรรมกับรัฐ และผู้ที่แสวงอำนาจรัฐ เช่น ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ต้องถูกตรวจสอบ มาตรานี้ควรเพิ่มความให้ผู้แสวงอำนาจรัฐต้องถูกตรวจสอบด้วย ในกรณีที่ขอแก้ไขใน(๒)(ง) ให้มีการตรวจสอบในขณะที่เข้าสู่ตำแหน่งและเมื่อพ้นจากตำแหน่งด้วยโดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการตรวจสอบและสามารถสร้างความโปร่งใสให้กับการเมืองได้

- มาตรานี้เป็นเรื่องการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐแต่ได้เกี่ยวโยงให้เป็นเรื่องของบุคคลซึ่งใช้อำนาจรัฐและเอกชนที่ใช้เงินแผ่นดิน เมื่อได้มีการกำหนดในเรื่องวินัยทางการเงิน การคลังและงบประมาณเพื่อตรวจสอบเรื่องการใช้เงินแผ่นดินแล้ว การกำหนดในลักษณะนี้จะไม่มีความเหมาะสมหรือไม่ ควรกำหนดให้เป็นหลักการที่กว้างไว้มากกว่าการกำหนดให้ครอบคลุมในทุกเรื่องเหมาะสม

- มาตรานี้เป็นการกำหนดหลักการว่าผู้ใดต้องถูกตรวจสอบบ้างและสนับสนุนแนวคิดในการตรวจสอบผู้ที่แสวงอำนาจรัฐในขณะที่เข้าสู่ตำแหน่งและเมื่อพ้นจากตำแหน่ง และไม่ควรถูกตรวจสอบผู้ที่ทำธุรกรรมกับรัฐซึ่งมีเป็นจำนวนมากจะทำให้เกิดปัญหา เช่น สื่อมวลชนที่ทำธุรกรรมรับโฆษณาจากหน่วยงานของรัฐโดยใช้เงินแผ่นดิน กรรมการของสื่อมวลชนนั้นต้องถูกตรวจสอบด้วย และอาจทำให้ผู้พิพากษา ตุลาการ

และพนักงานอัยการ เข้ารับราชการใหม่จะถูกตรวจสอบด้วยเช่นกัน จึงเห็นว่าควรพิจารณาให้ได้ข้อยุติในหลักการเสียก่อนว่าให้มีการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอย่างไรและเพียงใด

- กรรมการแสดงความคิดเห็นว่า เห็นด้วยที่ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ต้องพิจารณาในภาพรวม เนื่องจากร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้นำหลักการของรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ มาบัญญัติไว้ และในมาตรา (๓/๒/๑) ๒ เป็นการนำหลักการมาจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งบุคคลต่าง ๆ รวมทั้งบริษัทและนิติบุคคลในมาตรานี้ย่อมถูกตรวจสอบตามกฎหมายของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ดังนั้น การกำหนดโครงสร้างในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ควรใช้รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ เป็นหลักในการดำเนินการและควรนำภาคประชาชนเข้ามาร่วมตรวจสอบด้วย

นายไพบุลย์ นิติตะวัน กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญเบื้องต้น คณะที่ ๘ กล่าวว่า เห็นด้วยกับการอภิปรายของกรรมการในที่ประชุมนี้จะรับข้อเสนอไว้ โดยในเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญที่มีความเกี่ยวข้องกับมาตรา (๓/๒/๑) ๓ และมาตราที่ (๓/๒/๑) ๓ ก็มีความเกี่ยวข้องกับภาพรวม ดังนั้น จึงควรจำกัดในมาตรา (๓/๒/๑) ๓ ตามที่มีการอภิปรายดังกล่าว ในส่วนของผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้น มีความชัดเจนอยู่แล้ว แต่กรณีผู้พิพากษา ตุลาการ พนักงานอัยการ ยังคงมีปัญหาว่าต้องดำรงตำแหน่งในระดับใดจึงจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ส่วนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้น ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินแต่ไม่ต้องเปิดเผย และใน (๑) (ง) ความหมายคือ กรรมการในองค์กรตามรัฐธรรมนูญแต่ตามที่บัญญัติมิได้มีความหมายเช่นนั้น จึงต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติม ส่วนกรณีที่เอกชนดำเนินกิจการมีการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดินที่จะต้องมีการพิจารณาที่ยึดโยงกับเรื่องที่พิจารณาผ่านมาแล้วทั้งหมด และในส่วนที่กรรมการได้เสนอความคิดเห็นว่า ให้กรรมการได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นในสาระสำคัญในแต่ละเรื่องก็มีความเห็นที่สอดคล้อง ดังนั้น ควรให้คณะกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นดำเนินการแก้ไขในรายละเอียดแล้วเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการเพื่อพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง และขอเสนอให้รอการพิจารณาในเรื่องนี้

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นกล่าวว่า จะรับเรื่องเพื่อไปดำเนินการ ทั้งนี้ ขอให้ที่ประชุมกำหนดกรอบรายละเอียดในเรื่องที่ต้องการให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้มีความชัดเจน เพื่อให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมได้ตรงตามความประสงค์ของกรรมการ

- กรรมการแสดงความคิดเห็นว่า การตรวจสอบบุคคลบางกลุ่มในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ได้ถูกกำหนดไว้ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต การบัญญัติในส่วนที่ ๑ จนถึงองค์กรตรวจสอบ เช่น ในเรื่องการตรวจสอบโดยภาคประชาชนมีการกล่าวถึงการใช้จ่ายเงินแผ่นดิน จึงมีความหมายที่มุ่งไปที่โครงการเอกชน ซึ่งในการทำงานเมื่อมีโครงการเกิดขึ้นมีการประมูลต้องมีการใช้จ่ายเงินงบประมาณแผ่นดิน เมื่อพบความผิดปกติในการใช้เงิน สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) จะเป็นองค์กร

แรกที่เขาตรวจสอบความทุจริตซึ่งเป็นเรื่องในหลักการทางปฏิบัติในปัจจุบัน หากมีการบัญญัติให้องค์กรใดก็ได้สามารถเข้ามาตรวจสอบได้ทุกเวลาแล้วนั้น ก็ไม่จำเป็นต้องมีสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วเป็นไปได้ยากและจะทำให้มีการตรวจสอบกันอย่างมากมายจากภาคเอกชน ดังนั้น จึงควรมีการแก้ไขในเรื่องนี้ โดยให้มีหลักการว่า การตรวจสอบให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ ถ้าจะให้เอกชนสามารถตรวจสอบได้ ต้องบัญญัติเรื่องเหตุแห่งการตรวจสอบให้มีความชัดเจนไม่ใช่เป็นการเปิดช่องให้มีการตรวจสอบจากภาคเอกชนได้โดยง่าย

- กรรมการการแสดงความคิดเห็นว่า หากมีการเปิดกว้างมากเกินไป จะทำให้กลุ่มบุคคลที่สำคัญที่ควรได้รับการตรวจสอบเป็นพิเศษนั้นหลุดพ้นจากการตรวจสอบได้ ส่วนที่ผู้ร่างรัฐธรรมนูญมีความห่วงใยในการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดินที่เป็นภาษีของคนในประเทศนั้น จะต้องจัดโครงสร้างอำนาจหน้าที่ให้ดี มิฉะนั้นจะเป็นการเปิดกว้างเกินไป ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงกลไกในส่วนอื่น ๆ ที่มีหน้าที่หลักในเรื่องนี้อยู่แล้ว ให้สามารถนำเรื่องนี้ไปร่วมในกลไกนั้น ๆ ได้ มิฉะนั้นแล้วผลได้จะไม่คุ้มกับผลเสีย

- กรรมการการแสดงความคิดเห็นว่า ไม่ควรบัญญัติให้อำนาจกับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมากเกินไป ควรมีการจำกัดขอบเขตของอำนาจด้วย มิฉะนั้นแล้วจะเกิดปัญหาความวุ่นวายได้ ซึ่งในเรื่องหลักธุรกิจจะต้องมีการบัญญัติที่แน่ชัด มิฉะนั้นจะมีการตั้งหน่วยงานขึ้นมาเพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากเรื่องนี้ ทำให้การดำเนินโครงการต่าง ๆ ต้องชะงัก และอาจส่งผลกระทบต่อธุรกิจขนาดใหญ่ได้ในอนาคต

นายไพบุลย์ นิติตะวัน กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญเบื้องต้น คณะที่ ๘ กล่าวว่า ขอเสนอให้ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้น นำบทบัญญัติในมาตรา ๓๕ (๓) ของรัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) ๒๕๕๗ มาบัญญัติไว้ในส่วนนี้ เพื่อให้มีกลไกที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันการทุจริตทั้งภาครัฐและภาคเอกชนรวมทั้งกลไกกำกับควบคุมรัฐ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของชาติและประชาชนและก็เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งจะทำให้มีความหมายที่ครอบคลุมกระชับขึ้น

- กรรมการการแสดงความคิดเห็นว่า ในกรณีที่กรรมการและบุคคลหรือคณะบุคคลที่ใช้อำนาจตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐนั้น จะมีความหมายตรงกับที่บัญญัติอยู่ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ อย่างไร เพราะเป็นการให้ความสำคัญกับการตรวจสอบผู้ใช้อำนาจรัฐด้วย ซึ่งรวมถึง กกต. ปปช. และในส่วนของบริษัท นิติบุคคล ที่มีการทำธุรกรรมกับหน่วยงานของรัฐน่าจะอยู่ในอำนาจพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแล้ว

- กรรมการการแสดงความคิดเห็นว่า ตามร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นการบัญญัติเนื้อหาที่มีหลักการใหม่และเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) ๒๕๕๗ เพื่อควบคุมหรือลดพฤติกรรม ซึ่งมีความเห็นเป็นแนวทางเดียวกันว่าเป็นการบัญญัติในภาพกว้าง ดังนั้น เพื่อให้การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีความกระชับจึงขอเสนอให้กรรมการได้มีการอภิปรายแสดงความเห็นในภาพรวมโดยเฉพาะเรื่ององค์ต่าง ๆ เช่น กกต. ว่าควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมในบทบัญญัติอย่างไร เพื่อให้เป็นไปตามหลักการที่คณะกรรมการได้มีการพิจารณากันมาแล้ว

- กรรมการแสดงความคิดเห็นว่า ในส่วนที่ ๒ ส่วนที่ ๓ และส่วนที่ ๔ เป็นบทบัญญัติในเรื่องรายละเอียด หากจะให้เกิดความกระชับควรจะบัญญัติเป็นหลักการที่รวมเรื่องเหล่านี้ไว้ในมาตราใดมาตราหนึ่ง ส่วนรายละเอียดอื่น ๆ ก็นำไปบัญญัติไว้ในกฎหมายลำดับรอง ในส่วนที่ ๕ องค์กรต่าง ๆ นั้น บทบัญญัติในส่วนขององค์กรอัยการได้นำไปกำหนดไว้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมแล้ว ส่วนเรื่องขององค์กรกำกับดูแลของรัฐ เช่น กสทช. นั้น ไม่ควรนำมากำหนดไว้ในส่วนนี้แต่จะกำหนดให้มีกฎหมายลำดับรองออกมาเพื่อรองรับอย่างไรจะต้องพิจารณาอีกชั้นหนึ่ง ทั้งนี้ มิได้เป็นการทำให้หลักการในการยกร่างรัฐธรรมนูญนี้สูญไปแต่อย่างใด เพราะจะมีการนำไปบัญญัติไว้ในกฎหมายลำดับรองอีกครั้งหนึ่ง โดยหลักการที่สำคัญก็ยังปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญเช่นเดิม

นายไพบุลย์ นิติตะวัน ประธานอนุกรรมการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญเบื้องต้น คณะที่ ๘ กล่าวว่า เห็นด้วยกับหลาย ๆ เรื่อง จะได้มีการสรุป คือ ผ่านมาตรา (๓/๒/๑) ๑ ส่วนมาตรา (๓/๒/๑) ๒ มีแนวทางว่า คณะอนุกรรมการเห็นว่า รัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) ปี ๒๕๕๗ มาตรา ๓๕ ได้บัญญัติหลักการไว้ จึงขอให้ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นได้นำหลักการของรัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) มาตรา ๓๕ มาเขียนไว้ และให้ต่อท้ายด้วยถ้อยคำว่า “ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ” ซึ่งจะทำให้เนื้อความในมาตรา (๓/๒/๑) ๒ สั้นลง

มาตรา (๓/๒/๑) ๓ เรื่องของการมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินของบุคคลต่าง ๆ นั้น จะตัดในเรื่องตัวบุคคลไปก่อน ส่วนเรื่องการยื่นบัญชีทรัพย์สินต่าง ๆ นั้น จะกำหนดให้ครอบคลุมถึงเรื่องการเสียหายของบุคคลที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือไม่ ถ้าเห็นว่าควรคงหลักการตามที่ปรากฏไว้โดยไม่ต้องกำหนดให้ครอบคลุมไปถึงเรื่องการเสียหาย มาตรานี้ก็ไม่ต้องบัญญัติไว้ เนื่องจากหลักการนี้ได้ถูกกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแล้ว

เรื่องการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์นั้น ต้องการให้มาตรา (๓/๒/๒) ๑ เขียนไว้ให้ชัดเจน เพื่อที่จะให้ที่ประชุมร่วมกันพิจารณาว่า การขัดกันแห่งผลประโยชน์นั้นมีปัญหาอย่างไร เนื่องจากประสบการณ์ที่ทำหน้าที่ในสภาเรื่องการขัดกันแห่งผลประโยชน์มักจะถูกกล่าวถึงในทำนองที่ว่า เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการที่ต้องไม่ไปรับสัมปทาน ไม่ไปดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ทำให้เรื่องการขัดกันแห่งผลประโยชน์นั้นมีการกำหนดไว้แคบ คณะอนุกรรมการจึงเขียนร่างมาตรานี้ให้มีความหมายกว้าง

มาตรา (๓/๒/๒) ๒ ได้บัญญัติตามหลักการของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ เพราะว่าเรื่องทั้งหลายนั้นไม่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต จึงจำเป็นต้องบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ หากที่ประชุมเห็นว่าสามารถนำไปกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้ ก็ไม่ขัดข้อง

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้น กล่าวว่า เพื่อให้บทบัญญัติรายมาตราของหมวดนี้เป็นไปตามทิศทางที่คณะกรรมการมีความเห็นและเพื่อความชัดเจนของฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการยกร่างฯ จึงควรพิจารณาในภาพรวมที่ละส่วนว่า แต่ละส่วนมีหลักการมีวิธีการอย่างไรบ้าง ส่วนใดควรคงไว้ ส่วนใดควรตัดออก หรือส่วนใดควรเพิ่มเติม ให้มีการกำหนดมาเป็น

หลักการ จากนั้น ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการยกร่างฯ จะรับไปดำเนินการ เช่น ในบทบัญญัติในส่วนที่ ๑ เรื่อง บททั่วไป ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการยกร่างฯ ต้องการความชัดเจนว่า หลักการต้องการจะตรวจสอบกับบุคคลใดบ้างและจะตรวจสอบในเรื่องใดบ้าง

ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่า หากเขียนบทบัญญัติในส่วนนี้ไว้อย่างกว้างทำนองเดียวกันกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) ๒๕๕๗ แม้จะมีการกำหนดให้ไปเขียนรายละเอียดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญก็ตาม แต่ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการยกร่างฯ เห็นว่า ความชัดเจนในรัฐธรรมนูญนั้นก็ควรมีในระดับหนึ่งด้วย มิใช่จะนำไปกำหนดไว้ในกฎหมายลำดับรองทั้งหมด เพราะในอนาคตอาจเกิดปัญหาไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่คณะกรรมการต้องการได้ เช่น บทบัญญัติในมาตรา (๓/๒/๑) ๒ บุคคลที่จะตรวจสอบถ้าเขียนไว้อย่างกว้างว่า ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเท่านั้น ก็เกิดความแตกต่างกับรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ ที่อย่างน้อยผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในบางระดับมีการระบุตำแหน่งไว้ชัดเจน เช่น นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี เป็นต้น ถ้าหากไม่เขียนไว้ในรัฐธรรมนูญเลยให้ไปกำหนดไว้ในกฎหมายลำดับรองทั้งหมดในอนาคตอาจมีการแก้ไขตำแหน่งต่าง ๆ ได้ ดังนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่คาดว่าจะกำหนดตำแหน่งต่าง ๆ ในระยะแรกอาจจะกำหนดตำแหน่งที่กรรมการประสงค์จะให้ถูกตรวจสอบ แต่ในระยะต่อไปอาจจะมีการแก้ไขที่ต่างไปจากเจตนารมณ์ได้ กรณีมาตรา (๓/๒/๑) ๒ (๒) จะตรวจสอบอะไรบ้าง ตามรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ กำหนดไว้ค่อนข้างชัดเจน เช่น ตรวจสอบทรัพย์สิน ตรวจสอบเรื่องการทุจริตต่าง ๆ หากไม่เขียนหลัก ๆ ไว้บ้างก็อาจเกิดปัญหาได้เช่นกัน

- กรรมการแสดงความคิดเห็นว่า ในมาตราต่าง ๆ จนถึงมาตรา (๓/๒/๑) ๓ เป็นการนำหลักการมาจากรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ มาตรา ๒๖๗ และมาตรา ๒๖๙ เห็นว่า มาตรา (๓/๒/๑) ๒ (๔) ซึ่งเป็นมาตราที่ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้น นำไปบัญญัติไว้ในภาค ๒ หมวด ๖ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและข้าราชการ จึงขอเสนอให้ตัด (๔) ออก

ในวรรคสุดท้ายของมาตรา (๓/๒/๑) ๒ เคยตั้งข้อสังเกตไว้แล้วในรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ เมื่อกล่าวถึงบุตรของนักการเมือง ซึ่งในกรณีนี้ก็เป็นบุตรของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี จะมีการกล่าวไว้ว่า หมายถึง บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีการกล่าวไว้เช่นกัน เห็นว่าการเขียนไว้อย่างกว้างนั้น ทำให้เกิดผลเสียมากเกินไป มิฉะนั้นแล้วบุตรของบุคคลที่มาดำรงตำแหน่งทางการเมือง จะไม่สามารถถือหุ้น หรือเป็นเจ้าของสัมปทานใดได้เลย จึงขอให้ใช้คำว่า “บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ” ในวรรคสุดท้ายของมาตรา (๓/๒/๑) ๒

ประเด็นนี้ กรรมการแสดงความคิดเห็นว่า ควรมีการกำหนดไว้เป็นค่านิยมในมาตรา (๓/๒/๑) ๓ โดยตัดความในวรรคสองออก แล้วใส่ข้อความว่า “ในหมวดนี้ให้ครอบครัวของบุคคลใด หมายถึง คู่สมรส ผู้ซึ่งอยู่กินด้วยกันฉันสามีภรรยา บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ รวมถึงผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายให้ครอบครองหรือดูแลทรัพย์สินของบุคคลดังกล่าวไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม”

(ค) ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงและผู้บริหารระดับสูงในหน่วยงานของรัฐหรือองค์การ ไม่ว่าของรัฐหรือของเอกชน ที่ดำเนินกิจกรรมโดยใช้เงินแผ่นดิน

(ง) กรรมการและบุคคลหรือคณะบุคคลที่ใช้อำนาจตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐในองค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

(จ) เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

(ฉ) บุคคลหรือนิติบุคคลที่มีธุรกรรมกับหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยใช้เงินแผ่นดิน

(๒) ดำเนินการตรวจสอบอย่างน้อยในเรื่องที่เกี่ยวกับ

(ก) การทุจริตและประพฤติมิชอบ

(ข) การใช้อำนาจรัฐโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือโดยไม่สุจริต

(ค) การใช้จ่ายเงินแผ่นดินตามวินัยการคลังและการงบประมาณภาครัฐ

(ง) ความถูกต้อง ความมีอยู่จริง และความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สิน

(จ) จริยธรรมและการจัดกันแห่งผลประโยชน์

(ฉ) การกระทำที่กระทบต่อขอบเขตแห่งสิทธิและเสรีภาพ หรือเป็นอุปสรรคต่อการใช้สิทธิและเสรีภาพที่ได้รับการรับรองและความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ”

มาตรา (๓/๒/๑) ๒ บทบัญญัติบางส่วนที่ควรจะเขียนให้ชัดเจน คือ ตำแหน่งของผู้ที่จะต้องมีการตรวจสอบ เช่น นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี โดยทิ้งไว้อีกส่วนหนึ่งว่าบางตำแหน่งหรือบางประเภทให้เป็นไปตามกฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้ ตำแหน่งที่จะระบุให้ชัดเจนในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ จะยึดตามหลักการของรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ เป็นหลักไว้ก่อนแล้วจึงให้คณะกรรมการพิจารณาต่อไปว่า ตำแหน่งที่ระบุไว้ตามรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ เหมาะสมหรือไม่ เพียงใด ส่วน (๒) ของมาตรา ๒ ที่ว่าจะตรวจสอบอะไรบ้าง ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการฯ จะนำแนวของรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ มาเขียนไว้เป็นหลักก่อน ส่วนเรื่องรายละเอียดที่จะตรวจเพิ่มเติมก็เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ คือ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

“มาตรา (๓/๒/๑) ๓ ผู้บุคคลตามมาตรา (๓/๒/๑) ๒ (๑) มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน รวมทั้งการเสียภาษีของบุคคลนั้น พร้อมทั้งหลักฐานที่เกี่ยวข้องต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติหรือองค์กรตรวจสอบอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของบุคคลตามวรรคหนึ่ง รวมถึงผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ครอบครองหรือดูแลทรัพย์สินของบุคคลดังกล่าว ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายตามวรรคหนึ่งด้วย

การเปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน รวมทั้งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องของบุคคลตามมาตรา นี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา (๓/๒/๑) ๓ ที่กำหนดว่า ใครจะต้องยื่นอะไรบ้าง ซึ่งยังไม่ชัดเจนมีเพียงบางประเด็นที่ระบุว่า บางตำแหน่งที่ระบุไว้ต้องยื่นครบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา (๓/๒/๑) ๓ เช่น นายกรัฐมนตรี

หรือรัฐมนตรี เป็นต้น ส่วนตำแหน่งอื่น ๆ นอกเหนือจากนี้ ตามที่ปรากฏในร่างมาตรา (๓/๒/๑) ๒ ก็ยังไม่มี ความชัดเจนว่าจะให้ระบุในทำนองใด

ตามที่กรรมการเสนอเรื่องคู่สมรส บุคคลในครอบครัวหรือบุตรนั้น จะเขียนไว้ในทำนองที่เสนอก็ ได้ แต่ยังคงอยู่อีกหนึ่งประเด็นว่า ใครจะต้องถูกตรวจสอบโดยละเอียดบ้าง ใครบ้างที่ถูกตรวจเฉพาะ บางส่วนและส่วนที่จะให้ตรวจคืออะไรบ้าง กล่าวคือ เอกสารหลักฐาน บัญชีการเสียภาษีที่จะต้องยื่น

- กรรมการหารือว่า กรณีเลขาธิการคณะรัฐมนตรีหรือที่ปรึกษาคณะรัฐมนตรีนั้น ควรจะถูก ตรวจสอบด้วยหรือไม่

ประเด็นนี้ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการกล่าวว่า เลขาธิการคณะรัฐมนตรีเป็นข้าราชการ ประจำ ส่วนที่ปรึกษาคณะรัฐมนตรีเป็นข้าราชการการเมือง ซึ่งใช้ตามร่างนี้ก็เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทาง การเมือง

จากนั้นที่ประชุมได้มีการพิจารณาขอบเขตของร่างบทบัญญัติในหมวด ๒ การตรวจสอบการใช้ อำนาจรัฐส่วนที่ ๒ ๓ และ ๔ เพื่อให้ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ เบื้องต้นสามารถยกร่างบทบัญญัติได้ตรงตามความประสงค์ของคณะกรรมการ ดังนี้

ส่วนที่ ๒ การกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์

มีจำนวนทั้งสิ้น ๔ มาตรา ดังนี้

“มาตรา (๓/๒/๒) ๑ การขัดกันแห่งผลประโยชน์เป็นการกระทำที่เป็นผลประโยชน์ทับซ้อน ระหว่างผลประโยชน์สาธารณะและผลประโยชน์ส่วนตนซึ่งอาจนำไปสู่การทุจริตและประพฤติมิชอบของ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้บริหารระดับสูง เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลอื่น ที่ใช้อำนาจรัฐจากการ กำหนดนโยบาย การปฏิบัติหน้าที่ การใช้อำนาจหน้าที่ การใช้ดุลยพินิจที่ตนมีส่วนได้เสีย การใช้ทรัพย์สิน สาธารณะรวมทั้งปกปิดหรือใช้ข้อมูลทางราชการที่อยู่ในการครอบครอง เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ส่วนตนและ ผู้ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับตนทั้งทางตรงและทางอ้อม

การขัดกันแห่งผลประโยชน์นั้นไม่ว่าในขณะที่ดำรงตำแหน่งอยู่หรือพ้นจากตำแหน่งไปแล้วใน ระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดเป็นการกระทำที่ขัดต่อจริยธรรมและอาจมีผลให้ไม่สามารถดำรงตำแหน่งหรือ ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้หากมีกฎหมายบัญญัติไว้”

“มาตรา (๓/๒/๒) ๒ นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีต้อง

(๑) ไม่ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือ รายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด

(๒) ไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือ หุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไป ทั้งนี้ ตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ

(๓) ไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะ

เป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

(๔) ไม่ใช่สถานะหรือตำแหน่งการเป็นนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีเข้าไปก้าวก่ายหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมือง ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในเรื่องดังต่อไปนี้

(ก) การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือราชการส่วนท้องถิ่น

(ข) การบรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย โอน เลื่อนตำแหน่ง และเลื่อนเงินเดือนของข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำและมีใช้ข้าราชการการเมือง พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงาน หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือ

(ค) การให้ข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำและมีใช้ข้าราชการการเมือง พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือราชการส่วนท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่ง

เว้นแต่เป็นการกระทำตามอำนาจหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดินตามนโยบายที่ได้แถลงต่อรัฐสภา เป็นการดำเนินการตามวิสัยทัศน์หรือยุทธศาสตร์ที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบ หรือตามที่กฎหมายบัญญัติและต้องป้องกันหรือกำกัควบคุมไม่ให้คู่สมรสและบุตรของตน และบุคคลใดในพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองที่ตนเองสังกัดอยู่ กระทำการดังกล่าวหรือทำให้บุคคลอื่นหลงเชื่อหรือเข้าใจว่าเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ของตน

(๕) ไม่รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เป็นพิเศษ นอกเหนือไปจากที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ๆ ในธุรกิจการงานตามปกติ

(๖) ไม่กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา (๑/๒/๒) ๒๐ วรรคหก

ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้ใดประสงค์จะได้รับประโยชน์จากกรณีตาม (๒) ให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้นั้นแจ้งให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้นั้นโอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าวให้นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ในการนี้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีจะกระทำการใดอันมีลักษณะเป็นการเข้าไปบริหารหรือจัดการใด ๆ เกี่ยวกับหุ้นหรือกิจการของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าว มิได้

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับในกรณีที่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีรับเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ เงินปีพระบรมวงศานุวงศ์ หรือเงินอื่นใดลักษณะเดียวกัน หรือกรณีที่ได้รับแต่งตั้งจากฝ่ายบริหารให้ดำรงตำแหน่งกรรมการที่เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน รวมทั้งกรณีที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งกรรมการของรัฐสภา สมาชิกวุฒิสภา หรือวุฒิสภา

ให้นำความใน (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๖) มาใช้บังคับกับคู่สมรสและบุตรของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี และบุคคลอื่นซึ่งมิใช่คู่สมรสและบุตรของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีนั้น ที่ดำเนินการในลักษณะ ผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีให้กระทำการตามมาตรานี้ด้วย”

“มาตรา (๓/๒/๒) ๓ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้อง

(๑) ไม่กระทำการตามมาตรา (๓/๒/๒) ๑ (๓) (๔) (๕) และ (๖)

(๒) ไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่เป็นกรณีที่ได้รับแต่งตั้งจากฝ่ายบริหารให้ดำรงตำแหน่งกรรมการที่เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน หรือเป็นกรณีที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งกรรมการของรัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา”

“มาตรา (๓/๒/๒) ๔ ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้สมัครเข้ารับการเลือกตนเองหรือสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา และผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นต้องแสดงบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน เอกสารประกอบ และรายการแสดงการเสียภาษีย้อนหลังห้าปี รวมทั้งต้องแสดงอาชีพและตำแหน่งที่ดำรงอยู่ ทั้งที่มีค่าตอบแทนและไม่มีค่าตอบแทน ทั้งของตนเอง คู่สมรส ผู้ซึ่งอยู่กินด้วยกันฉันสามีภรรยา และบุตร ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการตรวจสอบดังกล่าว

หลักเกณฑ์ วิธีการ และรายละเอียดของการแสดงบัญชีทรัพย์สิน หนี้สิน และเอกสารประกอบการแสดงการเสียภาษีย้อนหลัง การแสดงอาชีพและตำแหน่ง องค์กรประกอบ และอำนาจหน้าที่คณะกรรมการตรวจสอบระดับชาติและระดับจังหวัดให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา”

มาตรา (๓/๒/๒) ๔ (๔) ฝ่ายเลขานุการเห็นว่า ควรย้ายไปอยู่ในหมวดความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการ นักการเมือง และประชาชนจะมีความเหมาะสมกว่า ส่วนบทบัญญัติในมาตราอื่น ๆ ในส่วนที่ ๒ นี้ ให้คงไว้ตามเดิม

- กรรมการธิการตั้งข้อสังเกตว่า มาตรา (๓/๒/๒) ๔ เรื่องผู้สมัครรับเลือกตั้ง สส. สว. ผู้บริหารท้องถิ่นที่จะต้องแจ้งบัญชีทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้น หลักการนั้นเป็นที่เข้าใจได้ แต่เมื่อนำมาบัญญัติไว้ในส่วนที่ ๒ การกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์แล้วมีความสอดคล้องกันหรือไม่

นายไพบุลย์ นิตตะวัน กรรมการธิการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญเบื้องต้น คณะที่ ๘ กล่าวว่า ส่วนที่ ๒ การกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์นั้น เพื่อให้มีความสอดคล้องรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ที่ให้เสนอความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยในกรณีที่มีการกระทำดังกล่าวด้วย ขอเสนอให้ฝ่ายเลขานุการฯ พิจารณาทบทวนว่าจะบัญญัติไว้ในส่วนใด หรือจะนำไปบัญญัติในส่วนของการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา เพื่อให้มีความสอดคล้องและมีความชัดเจนขึ้น

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการกล่าวว่า ส่วนที่ ๒ การกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์นั้น มีหลักการว่า บุคคลที่จะอยู่ภายใต้กรอบนี้คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะใช้อำนาจรัฐ ถ้าไม่มีการใช้อำนาจรัฐ

ก็จะไม่อยู่ภายใต้ส่วนที่ ๒ นี้ ดังนั้น ต้องมีความชัดเจนในเนื้อหาเจ้าหน้าที่ของรัฐก่อนแล้วมีการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ถ้ายังไม่ได้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐแล้ว จะเข้าไปดำเนินการตรวจสอบไม่ได้ซึ่งการเป็นเพียงผู้สมัครรับเลือกตั้งยังถือไม่ได้ว่าเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงไม่มีการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ไม่สามารถเข้าไปตรวจสอบ ดังนั้น มาตรา (๓/๒/๒) ๔ นี้จึงเป็นการบัญญัติที่มีอำนาจเกินขอบเขต

- กรรมการการเลือกตั้งความคิดเห็นว่า ส่วนนี้เป็นการนำหลักการมาจากรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ เป็นเรื่องของการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และในมาตรา (๓/๒/๒) ๔ การยกเว้นโดยมีความประสงค์ที่จะให้ผู้สมัคร ส.ส. และ ส.ว. ยื่นบัญชีทรัพย์สินก่อน ไม่ใช่ผู้ที่ดำรงตำแหน่งอยู่แล้วต้องยื่นบัญชีทรัพย์สิน จึงเห็นว่า การบัญญัติในส่วนนี้มีความเหมาะสมแล้ว แต่ควรมีการปรับแก้ไขข้อใหม่ให้มีความเหมาะสมเพราะการขัดกันแห่งผลประโยชน์เป็นเพียงส่วนหนึ่ง

- กรรมการการเลือกตั้งความคิดเห็นว่า หลักการของการขัดกันแห่งผลประโยชน์มีสองส่วน คือ เจ้าหน้าที่รัฐที่มีอำนาจหน้าที่ ทำให้ตนเองหรือผู้ที่ใกล้ชิดกับตนได้ผลประโยชน์ ซึ่งมีการบัญญัติอยู่ในมาตรา (๓/๒/๒) ๑ ไว้แล้ว แต่การขัดกันของผลประโยชน์แล้วทำให้รัฐเสียประโยชน์นั้น ยังไม่ได้มีการบัญญัติเอาไว้ ถ้าจะมีการบัญญัติในเรื่องนี้ไว้ในส่วนใดนั้น ควรอยู่บนหลักการมีผลประโยชน์ทับซ้อนแล้วทำให้รัฐเสียประโยชน์ไว้ด้วย และในส่วนที่ ๒ มาตรา (๓/๒/๒) ๑ วรรคสอง ตามที่บัญญัติไว้ อาจมีการตีความให้มีผลในทางแคบ เพราะบัญญัติในตอนท้ายว่าเรื่องการกระทำที่ขัดคือ จริยธรรม และอาจมีผลให้ไม่สามารถดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ และขอเสนอข้อพิจารณาเกี่ยวกับการที่จะต้องรับผิดชอบตามโทษที่กฎหมายบัญญัติอันเนื่องมาจากการที่ผลประโยชน์ที่ขัดกันนั้น ไม่ใช่เพียงว่าไม่สามารถดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ แต่ต้องรับผิดชอบตามโทษที่กฎหมายบัญญัติด้วย

ในมาตรา (๓/๒/๒) ๔ ถ้ามีการย้ายไปอยู่ในมาตรา (๓/๒/๑) ๓ ในบททั่วไปในส่วนที่ ๑ ตามที่กรรมการการเลือกตั้งมีการอภิปรายแสดงความคิดเห็นว่า มีผู้ใดบ้างที่ต้องแสดงเอกสารบัญชีต่าง ๆ จะเหมาะสมกว่า

- กรรมการการเลือกตั้งความคิดเห็นว่า หลักการพื้นฐานที่อภิปรายกันรวมถึงที่นายไพบุลย์ นิติตะวัน ประธานอนุกรรมการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญเบื้องต้น คณะที่ ๘ เสนอมานั้น เรื่องการขัดกันแห่งผลประโยชน์จะต้องมีระบุอยู่ในส่วนที่เกี่ยวกับการทำหน้าที่ของบุคคลต่าง ๆ เห็นว่าในมาตรา (๓/๒/๒) ๒ มาตรา (๓/๒/๒) ๓ และมาตรา (๓/๒/๒) ๔ ทั้งหมดนี้ สามารถเขียนเป็นหลักการได้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาตรา (๓/๒/๒) ๑ ถ้าหากว่าเขียนให้ครอบคลุมได้จะเป็นประโยชน์มากกว่า ในส่วนที่ว่าด้วยคณะรัฐมนตรี ซึ่งเป็นเรื่องที่มุ่งประสงค์ในเรื่องเกี่ยวกับคณะรัฐมนตรี เช่น ในกรณีมาตรา (๓/๒/๒) ๒ (๔) ซึ่งได้ย้ายไปใช้ในส่วนของความสัมพันธ์ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและข้าราชการ จะทำให้เห็นได้ว่า สถานะของทั้ง ๓ ฝ่ายเป็นอย่างไร ส่วนคณะรัฐมนตรี รัฐมนตรี ก็ไปอยู่ในส่วนที่ว่าด้วยคณะรัฐมนตรี ส่วนของสภาผู้แทนราษฎรก็ไปว่ากันในส่วนนั้น กรณีผู้สมัครนั้นต้องมีจุดเกาะเกี่ยวว่าผู้สมัครจะต้องทำอะไรและรายละเอียดทั้งหมดก็จะนำไปกำหนดไว้ในกฎหมายลำดับรองให้สอดคล้องกันเพราะถ้าเขียนไว้จุดเดียวจะแคบ หากเขียนตามที่นายไพบุลย์ นิติตะวัน กรรมการ กล่าวไว้เดิมก็จะกระจายไปในแต่ละจุดของรัฐธรรมนูญ แต่เวลาดำเนินการก็จะมาที่รัฐธรรมนูญและส่งต่อไปยังกฎหมายลำดับรอง

มีกรรมวิธีการอภิปรายแสดงความเห็น ดังนี้

- ความในร่างมาตรา (๓/๒/๒) ๔ เห็นด้วยกับข้อเสนอที่ให้นำไปบัญญัติในส่วนคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นอำนาจของ กกต. ที่ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งแสดงรายการบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินซึ่งเดิม กกต. ไม่มีอำนาจ ถ้ามีวัตถุประสงค์ต้องการให้บุคคลต่าง ๆ ต้องเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อ กกต. อาจนำเงื่อนไขหลักเกณฑ์นี้ไปบัญญัติในส่วน กกต. ได้แล้วตัดความในร่างมาตรา (๓/๒/๒) ๔ ออกเพื่อมิให้ซ้ำซ้อน

- เพื่อให้ครอบคลุมบุคคลทุกฝ่ายในหมวด ๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ โดยเสนอให้แก้ไขข้อความในร่างมาตรา (๓/๒/๒) ๒ จากเดิม “ นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีต้อง ” แก้ไขเป็น “ ผู้ใช้อำนาจรัฐตาม (๓/๒/๑) ๒ ” เหตุผล เนื่องจากในร่างมาตรา (๓/๒/๑) ๒ ในส่วนที่ ๑ บททั่วไปได้กล่าวถึงบุคคลที่จะถูกตรวจสอบทั้งฝ่ายบริหาร ตุลาการ นิติบัญญัติ ฉะนั้นถ้าใช้คำว่าว่าผู้ใช้อำนาจรัฐตามมาตรา (๓/๒/๑) ๒ ซึ่งอยู่ในส่วนที่ ๑ บททั่วไป จะมีความหมายครอบคลุมบุคคลในทุกตำแหน่ง

- ส่วนที่ ๒ ว่าด้วยการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ในการยกร่างบทบัญญัติมาตราจากการตรวจสอบมีหลักการครบถ้วน เนื่องจากฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการได้รับที่จะนำไปปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่ ๑ บททั่วไป มาตรา (๓/๒/๑) ๑

ส่วนหลักการในร่างมาตรา (๓/๒/๒) ๒ มาจากรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ ในเมื่อที่ประชุมมีความเห็นร่วมกันว่าหมายควมรวมถึงบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วย ส่วนในร่างมาตรา (๓/๒/๒) ๓ เป็นบทบัญญัติ ส.ส. และ ส.ว. มีข้อห้ามเช่นเดียวกับนายกรัฐมนตรี ส่วนหลักการในร่างมาตรา (๓/๒/๒) ๔ สนับสนุนแนวความคิดที่เสนอให้นำไปบัญญัติในหมวดรัฐสภา กำหนดลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส่วนรายละเอียดไปอยู่ในกฎหมาย กกต.

ประเด็นกรรมการสรรหาคณะที่จะเข้าสู่ตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ถ้าพิจารณาได้หลักการใหญ่เป็นที่เรียบร้อย ซึ่งจะเป็นกรรมการสรรหารูปแบบเดียวกันในทุกองค์กร โดยเห็นว่าการพิจารณาให้ได้ข้อยุติในหลักการเรื่องกรรมการสรรหาจะทำให้ในทุกองค์กรการพิจารณาไปได้อย่างรวดเร็วอำนาจหน้าที่ในแต่ละองค์กรซึ่งไม่แตกต่างจากหลักการเดิมมากนัก

ในร่างตอนที่ ๖ องค์กรอัยการ เห็นควรตัดออกทั้งหมด เนื่องจากในขณะยกร่างบทบัญญัติรายมาตรา ยังไม่มีข้อยุติในภาพรวมของกระบวนการยุติธรรม และในหมวดกระบวนการยุติธรรมได้บัญญัติองค์กรอัยการไว้แล้วมีเนื้อหาครอบคลุมพอสมควร ถ้าที่ประชุมเห็นว่าไม่เพียงพอก็น่าจะไปทบทวนในส่วนดังกล่าวให้หลักการได้อยู่ในหมวดหมู่เดียวกัน

ตั้งข้อสังเกตประเด็นในเรื่องการตรวจสอบโดยรัฐสภานำไปบัญญัติไว้ในส่วนอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาได้หรือไม่ เมื่อที่ประชุมได้พิจารณาถึงมาตราที่เกี่ยวข้อง ส่วนประเด็นที่เห็นว่าข้อแตกต่างมากในร่างคือ ตอนที่ ๙ องค์กรดูแลกำกับของรัฐ ซึ่งมีหลักการที่แตกต่างจากส่วนอื่นและจากการอภิปรายของที่ประชุมในเรื่อง กสทช. จะเป็นอย่างไรให้อยู่ในกฎหมายของเขา ซึ่งขณะนี้จะมีการแก้ไข แต่โดยหลักการเรื่องคลื่นความถี่จะบัญญัติไว้เพียงมาตราเดียวในหมวดสิทธิและเสรีภาพ

- การกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ในต่างประเทศมีกฎหมายว่าด้วยการล็อบบี้ (lobbying law) เช่น สหรัฐอเมริกาหรือในประเทศยุโรป เป็นต้น ซึ่งถือเป็นมาตรการหนึ่งในการป้องกันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันโดยการเข้าไปกำกับดูแลในกรณีที่เอกชนต้องการเข้าพบรัฐมนตรี นักการเมือง หรือผู้บริหารระดับสูงมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินการไว้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ค่อนข้างใหม่ ในเอเชียเอง เช่น ประเทศญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ได้มีการออกกฎหมายลักษณะดังกล่าวแล้ว ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการขัดกันแห่งผลประโยชน์ โดยในประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศต้นแบบ ผลประโยชน์ที่เห็นได้ชัดคือ การดำเนินธุรกิจ การจัดซื้อจัดจ้างในโครงการขนาดใหญ่ให้มีความโปร่งใสมากขึ้น มีการควบคุม ซึ่งหากในประเทศมีการบัญญัติหลักการในลักษณะดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อมาตรการการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งจะสอดคล้องกับประเทศยุโรปที่ได้มีการพัฒนาประเด็นดังกล่าว

- ในร่างมาตรา (๓/๒/๒) ๓ (๒) มีข้อยกเว้นเพิ่มเติมที่ให้ ส.ส. และ ส.ว. ได้รับแต่งตั้งจากฝ่ายบริหารให้ดำรงตำแหน่งกรรมการที่เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินได้ซึ่งเห็นว่ากรรมการบริหารแผ่นดิน เช่น กรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ กรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ เป็นต้น ซึ่งอาจเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของผู้ดำรงตำแหน่ง ส.ส. และ ส.ว. ซึ่ง ส.ส. ไม่น่าจะมาทำงานในลักษณะดังกล่าว ซึ่งงานของฝ่ายบริหารโดยการแต่งตั้งของฝ่ายบริหารจึงเห็นว่าไม่ถูกต้องเช่นเดียวกับ ส.ว. ซึ่งมีหน้าที่ในการตรวจสอบการได้รับแต่งตั้งจะเป็นปัญหาการขัดกันแห่งผลประโยชน์ จึงเห็นควรให้บททวนในมาตรา (๓/๒/๒) ๓ (๒) ซึ่งแตกต่างกับในอดีตที่ไม่มีบทบัญญัติในลักษณะดังกล่าว

- ประเด็น lobbying จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูล lobbying ที่ห้ามเจ้าหน้าที่รัฐในการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการ lobbying แต่ปรากฏว่าสหรัฐอเมริกาได้ร่วมลงนามในสนธิสัญญาระหว่างประเทศในกรณีดังกล่าวด้วย ตั้งข้อสังเกตว่าถ้าประเทศไทยไป lobbying ในสหรัฐจะเป็นความผิดหรือไม่ แต่คนที่มา lobbying รัฐบาลไทยอาจเป็นเจ้าหน้าที่การทูต ซึ่งในสนธิสัญญามีคำที่ปรากฏ คำว่า diplomatic และ immunity ปรากฏเพียงครั้งเดียวในกฎหมายดังกล่าว ดังนั้นในกรอบ United Nations Convention against Corruption (UNCAC) ไม่ครอบคลุมเจ้าหน้าที่การทูต การใช้ lobbying ในประเทศอื่นอาจจะผิด แต่ประเทศอื่นใช้เจ้าหน้าที่การทูตมา lobbying รัฐบาลไทยไม่ผิด

- ในร่างส่วนที่ ๒ การกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ นำหลักการมาจากรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ - ๒๖๙ แต่ได้เพิ่มบทบัญญัติที่เป็นหลักการใหม่ด้วยจึงทำให้เกิดความสับสน เห็นควรให้ใช้บทบัญญัติเดิมในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ มาบัญญัติในส่วนนี้แทน

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการได้ชี้แจงว่า รัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ การกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์มีบทบัญญัติที่กล่าวถึงการกระทำของบุคคลในตำแหน่งต่าง ๆ และลักษณะของการกระทำ ผู้ดำรงตำแหน่ง ส.ส. และ ส.ว. ต้องห้ามกระทำการใดบ้าง แต่ร่างบทบัญญัติใหม่หัวใจอยู่ในมาตรา (๓/๒/๒) ๑ ซึ่งวางหลักการของการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ซึ่งเป็นประเด็นที่ที่ประชุมต้องมีความชัดเจน เมื่อย้อนกลับไปพิจารณาในร่างมาตรา (๓/๒/๒) ๒ ใน (๒) (จ) จริยธรรมและการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ซึ่งการกระทำลักษณะดังกล่าวจะต้องมีการตรวจสอบ โดยตรวจสอบกับบุคคลตามมาตรา

(๓/๒/๒) ๒ (๑) ทุกประเภท ซึ่งเป็นหลักการที่เพิ่มขึ้นนอกเหนือจากรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ ที่ตรวจสอบเฉพาะนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี แต่ในขณะที่คณะอนุกรรมการได้วางหลักทั่วไปว่าการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์มาตรการตรวจสอบจะใช้ทุกตำแหน่งไม่ว่าว่าการเมือง ผู้พิพากษา ตุลาการเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นหลักทั่วไปที่อยู่ภายใต้บังคับมาตรา (๓/๒/๒) ๑

ในส่วนที่ ๒ การกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ในร่างมาตรา (๓/๒/๒) ๑ นำไปใช้กับบุคคลในทุกประเภททั้งตุลาการ ผู้พิพากษา เจ้าหน้าที่ของรัฐส่วนในร่างมาตรา (๓/๒/๒) ๒ - (๓/๒/๒) ๔ ลงเฉพาะตัวบุคคล ซึ่งเห็นว่าในส่วนของนายกรัฐมนตรี ส.ส. และ ส.ว. ถ้าตัดออกในส่วนนี้โดยนำไปบัญญัติไว้ในส่วนคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของแต่ละตำแหน่งเฉพาะมีความเหมาะสมมากกว่าในส่วนนี้จะเหลือเพียงหลักการหลักในร่างมาตรา (๓/๒/๒) ๑ เนื่องจากในหลักการเรื่องการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์จะใช้บังคับกับบุคคลทุกประเภท

ส่วนบทบัญญัติในเรื่องการแสดงรายการบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินจะเหลือเพียงมาตราเดียวคือ มาตรา (๓/๒/๑) ๓ ส่วนในเรื่องการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์จนเหลือเพียงมาตราเดียว คือ มาตรา (๓/๒/๒) ๑ ดังนั้น ขอรื้อที่ประชุมว่าในส่วนของนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ส.ส. และ ส.ว. ให้คงไว้หรือไม่โดยให้คงไว้แต่เพียงหลักการในมาตรา (๓/๒/๒) ๑ เพื่อให้สอดคล้องกับเรื่องการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

- ความเห็นกรณี lobbying ถ้าได้ยกร่างบทบัญญัตินำเสนอต่อที่ประชุมเพื่อพิจารณาซึ่งเป็นหลักการใหม่ในร่างรัฐธรรมนูญของไทย

- ในหลักการการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์มาตรา (๓/๒/๒) ๑ วางกรอบหลักการที่ครอบคลุมไว้ชัดเจนในมาตราเดียวไม่จำเป็นต้องมีมาตราอื่นขยายความอีก ส่วนการกระทำที่มีลักษณะต้องห้ามเห็นควรให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติออกเป็นกฎหมายลูกจะมีความชัดเจนมากกว่าและจะทำให้รัฐธรรมนูญสั้น

- ควรนำหลักการที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ - ๒๖๙ มาใช้เป็นหลักพื้นฐานในการยกร่างบทบัญญัติในส่วนการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์

- รัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ ในส่วนการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์กำหนดไว้เฉพาะตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ส.ส. และ ส.ว. ซึ่งในร่างมาตรา (๓/๒/๒) ๑ เป็นหลักการทั่วไปของการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ เห็นควรนำไปบัญญัติไว้ในส่วนที่ ๑ บททั่วไป ซึ่งจะทำให้เกิดความชัดเจนในโครงสร้างบทบัญญัติส่วนที่ ๑ บททั่วไป โดยร่างมาตรา (๓/๒/๑) ๑ สำคัญเป็นบทบัญญัติในเรื่องบททั่วไป ร่างมาตรา (๓/๒/๑) ๒ สำคัญว่าด้วยการตรวจสอบตำแหน่งต่าง ๆ ร่างมาตรา (๓/๒/๑) ๓ สำคัญว่าด้วยเรื่องการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และร่างมาตรา (๓/๒/๑) ๔ สำคัญว่าด้วยบทรวมเรื่องการขัดกันแห่งผลประโยชน์

สำหรับในร่างส่วนที่ ๒ การกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์จะมีการนำมาตรา (๓/๒/๒) ๒ (๔) และมาตรา (๓/๒/๒) ๔ ไปบัญญัติไว้ในส่วนอื่น ซึ่งคงเหลือตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี และมาตรา

(๓/๒/๒) ๓ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ก็เห็นควรนำไปบัญญัติในส่วนคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว จะมีความเหมาะสมอย่างยิ่ง

ส่วนที่ ๓ การถอดถอนจากตำแหน่งและการตัดสิทธิทางการเมืองหรือสิทธิในการดำรงตำแหน่งอื่น

“มาตรา (๓/๒/๓) ๑ ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด หรืออัยการสูงสุดผู้ใด มีพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง รัฐสภาอาจพิจารณามีมติด้วยคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกรัฐสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ให้ถอดถอนออกจากตำแหน่งได้ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวพ้นจากตำแหน่งแล้ว รัฐสภาอาจมีมติให้ตัดสิทธิผู้นั้นในการดำรงตำแหน่งในทางการเมืองหรือในการรับราชการหรือดำรงตำแหน่งอื่นเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่รัฐสภามีมติ แต่หากบุคคลดังกล่าวได้ลาออกจากการดำรงตำแหน่งภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีการร้อง ให้การพิจารณาและไต่สวนการถอดถอนเป็นอันยุติ บทบัญญัติวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ด้วย คือ

(๑) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน และกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

(๒) ผู้พิพากษาหรือตุลาการ พนักงานอัยการ หรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

มาตรา (๓/๒/๓) ๒ การร้องขอ การพิจารณาและไต่สวนคำร้องขอ ผลของคำวินิจฉัยของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าคำร้องขอมีมูล และผลของการมีมติของรัฐสภาให้ถอดถอนหรือตัดสิทธิบุคคลในการดำรงตำแหน่ง และการส่งบัญชีรายชื่อซึ่งรัฐสภามีได้ถอดถอนให้ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งลงคะแนนตัดสิทธิบุคคลในการดำรงตำแหน่ง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

(๑) ระยะเวลาที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและรัฐสภาต้องใช้ในการพิจารณาและมีมติ

(๒) การให้บุคคลตามมาตรา (๓/๒/๓) ๑ หยุดปฏิบัติหน้าที่ในระหว่างที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีมติว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูล ไปจนถึงเวลาที่รัฐสภามีมติ

(๓) การให้มีคณะกรรมการสามฝ่าย ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้แทนอัยการสูงสุด และผู้ทรงคุณวุฒิทางกฎหมายอื่นซึ่งมีจำนวนฝ่ายละเท่ากัน เพื่อหาข้อยุติเกี่ยวกับการดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๔) การจัดทำบัญชีรายชื่อบุคคลซึ่งรัฐสภามีได้ถอดถอนและการตัดสิทธิบุคคลในการดำรงตำแหน่งตลอดไป

หลักเกณฑ์และวิธีการลงคะแนนตัดสิทธิบุคคลในการดำรงตำแหน่ง ซึ่งต้องกระทำพร้อมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป และการประสานงานระหว่างคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและหน่วยงานในการจัดให้มีการลงคะแนน ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา”

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการได้เสนอให้ที่ประชุมได้อภิปรายหลักการสำคัญที่จะบัญญัติในส่วนที่ ๓ การถอดถอนตำแหน่งและการตัดสิทธิทางการเมืองหรือสิทธิในการดำรงตำแหน่งอื่น และส่วนที่ ๔ การดำเนินคดีอาญาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง แต่สำหรับส่วนที่ ๕ องค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการขอให้ที่ประชุมพิจารณาเฉพาะหลักการสำคัญในเรื่องกรรมการสรรหาว่าควรมีลักษณะหรือที่มาอย่างไร เพื่อใช้เป็นกรอบในการยกร่างก่อนนำเสนอที่ประชุมในครั้งต่อไป

มีกรรมาธิการอภิปรายแสดงความเห็น ดังนี้

- ในร่างมาตรา (๓/๒/๓) ๑ ใช้คำว่า “...ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวพ้นจากตำแหน่งแล้วรัฐสภาอาจมีมติให้ตัดสิทธิผู้นั้น...” หมายความว่า เมื่อรัฐสภาถอดถอนแล้ว automatic ถือว่าบุคคลนั้นถูกตัดสิทธิไม่ใช่เป็น option ที่ว่าเมื่อรัฐสภาถอดถอนแล้ว แต่รัฐสภามีอีก option ที่จะตัดหรือไม่ตัด ซึ่งไม่ชัดเจนในหลักการว่าทั้ง ๒ อย่างมาคู่กันไม่ใช่เลือกปฏิบัติ รัฐสภามีมติถอดถอนแต่ไม่ตัดสิทธิได้

ในร่างมาตรา (๓/๒/๓) ๒ การตัดสิทธิบุคคลในการดำรงตำแหน่งหลักจาก impeachment list ประชาชนลงมติไม่เห็นชอบ แต่ในร่าง (๓/๒/๓) ๒ ใช้คำว่าตัดสิทธิบุคคลในการดำรงตำแหน่ง เพื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นเจตนารมณ์ของประชาชน เป็นการยึดโยงกับประชาชนที่สะท้อนความต้องการของประชาชน

- ในร่างมาตรา (๓/๒/๓) ๑ ที่ใช้คำว่า “...รัฐสภาอาจมีมติให้ตัดสิทธิผู้นั้น...” เนื่องจากในหลักการที่เห็นชอบร่วมกันกระบวนการถอดถอนเดิมเพียงอย่างเดียว แต่หลักการใหม่ให้เพิ่มการลงโทษการตัดสิทธิทางการเมือง แต่มีประเด็นปัญหาถกเถียงว่าเมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้วจะถูกถอดถอนได้หรือไม่ ซึ่งในประเด็นดังกล่าวในปี ๒๕๕๓ วุฒิสภาได้สร้างบรรทัดฐานไว้ว่าแม้บุคคลจะพ้นจากตำแหน่งก็สามารถถอดถอนได้ เพราะมีโทษห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมือง ๕ ปีด้วย ซึ่งในประเด็นดังกล่าวกรรมาธิการเห็นชอบในหลักการร่วมกันว่ากรณีที่บุคคลยังอยู่ในตำแหน่งเรียกว่าถอดถอนออกจากตำแหน่ง แต่ถ้ากรณีพ้นจากตำแหน่งเรียกว่า การตัดสิทธิทางการเมืองหรือการดำรงตำแหน่งอื่น ซึ่งหลักการดังกล่าวได้บัญญัติในเรื่องการมีส่วนร่วมการตรวจสอบหมวดสิทธิของพลเมืองมาตรา (๑/๒/๔) ๓ “พลเมืองผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคนมีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้รัฐสภามีมติให้ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่น ตัดสิทธิทางการเมืองหรือตัดสิทธิในการดำรงตำแหน่งอื่นตามมาตรา (๓/๒/๔) ๑ คำร้องดังกล่าวต้องระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาว่าผู้นั้นกระทำความผิดอย่างชัดเจน ดังนั้น ในร่างมาตรา (๓/๒/๑) ๑ จะต้องบัญญัติให้สอดคล้องกับหลักการดังกล่าวข้างต้น การที่บัญญัติว่า “...รัฐสภาอาจมีมติให้ตัดสิทธิผู้นั้นในการดำรงตำแหน่งใดทางการเมืองหรือในการรับราชการหรือดำรงตำแหน่งอื่นเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่รัฐสภามีมติ...” ไม่ถูกต้องในหลักแต่ต้องให้รัฐสภามีมติให้ตัดสิทธิจะใช้คำว่า รัฐสภาอาจ

มีมติให้ตัดสิทธิมิได้ นอกจากนั้น ในหลักการเขียนมาตรา (๓/๒/๑) ๑ จะต้องเขียนให้เชื่อมโยงกับในเรื่อง impeachment list หรือไม่ ซึ่งเห็นว่าจะต้องเขียนเชื่อมโยงกับหลักการดังกล่าวด้วย

ส่วนความในวรรคหนึ่งที่บัญญัติว่า “...แต่หากบุคคลดังกล่าวได้ลาออกจากการดำรงตำแหน่งนั้น ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีการร้องให้การพิจารณาและไต่สวนการถอดถอนเป็นอันยุติ” ซึ่งแตกต่างกับ รัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ ที่ไม่มีบทบัญญัติดังกล่าว ซึ่งขัดหลักการดังกล่าวข้างต้น

- หลักการของมาตรา (๓/๒/๒) ๑ ถ้าพิจารณาในส่วนการดำเนินอาชกรรมในลักษณะนั้นหรือไม่ ก็ได้ มีความหมายว่าจะทำหรือไม่ทำก็ได้ ดังนั้น ต้องพิจารณาหลักการให้ชัดเจนว่าผู้มีอำนาจพิจารณาเลือก จะตัดสิทธิหรือไม่ตัดสิทธิก็ได้หรือบังคับให้ต้องตัดสิทธิ

- หลักการเดิมมาตรา ๒๗๔ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ กำหนดไว้ชัดเจนเป็นการตัดสิทธิ โดยอัตโนมัติ “ผู้ใดถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งหรือให้ออกจากราชการนับแต่วันที่วุฒิสภามีมติให้ถอดถอน และให้ตัดสิทธิผู้นั้นในการดำรงตำแหน่งใดในทางการเมืองหรือในการรับราชการเป็นเวลาห้าปี” เป็นการลงมติกรณีถอดถอนและเป็นการตัดสิทธิโดยอัตโนมัติ ไม่ใช่คำว่า “อาจจะ” หรือ “ก็ได้”

- ในร่างมาตรา (๓/๒/๓) ๑ วรรคหนึ่งเปลี่ยนคำว่า “รัฐสภาอาจมีมติให้ตัดสิทธิ” เป็นคำว่า “รัฐสภาควรนำสู่การพิจารณา” ได้หรือไม่ ส่วนบทบัญญัติในช่วงท้ายที่ว่า “แต่หากบุคคลดังกล่าวได้ลาออกจากการดำรงตำแหน่งนั้น ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีการร้อง” แม้จะลาออกจากตำแหน่งกระบวนการพิจารณาเพื่อตัดสิทธิทางการเมืองยังคงดำเนินการได้ปกติแม้จะลาออกจากตำแหน่งแล้วก็ตาม การลาออกไม่เป็นเหตุให้กระบวนการพิจารณาตัดสิทธิทางการเมืองยุติแต่ประการใด

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการชี้แจงว่า การพิจารณาหลักการสำคัญของแต่ละส่วนเพื่อเป็นข้อมูลให้ฝ่ายเลขานำไปปรับปรุงแก้ไขการยกร่างบทบัญญัติในแต่ละส่วน สำหรับองค์กรตรวจสอบองค์ประกอบของกรรมการสรรหามีความสำคัญที่ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการต้องการความชัดเจนเพื่อนำไปยกร่างบทบัญญัติรายมาตรา นอกจากนั้น บทบัญญัติในเรื่องกรรมการสรรหามีผลกระทบต่อองค์กรต่าง ๆ ที่อยู่ในส่วนนั้นทั้งหมด ซึ่งเป็นหลักการที่สำคัญมาก ดังนั้น ถ้าที่ประชุมไม่พิจารณาถึงส่วนที่ ๕ องค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ร่างบทบัญญัติที่ฝ่ายเลขานุการจะไปพิจารณาปรับปรุงมานำเสนอจำนวนไม่กี่มาตรา ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อระยะเวลาการพิจารณาร่างไม่เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ เนื่องจากยังมีบทบัญญัติที่เป็นหลักการสำคัญซึ่งยังไม่ได้พิจารณาจำนวนมาก

- การกระทำความผิดในร่างมาตรา (๓/๒/๓/๗) ๑ เป็นการกระทำความผิดที่รุนแรง มีพฤติการณ์ร้ายแรง ผิดปกติส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ส่อว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ซึ่งที่ผ่านมามีการกระทำความผิดทั้งในเมืองระดับประเทศและการเมืองท้องถิ่น เมื่อพบว่าตนเองถูกตรวจสอบว่ากระทำความผิดจะลาออกจากตำแหน่งก่อนมีการยื่นถอดถอน และใช้เป็นข้ออ้างว่าตนมิได้ดำรงตำแหน่งแล้วจะถอดถอนได้อย่างไร ซึ่งเห็นว่าจะไม่ถูกต้อง ส่วนข้อความที่ยกร่างบทบัญญัติว่า “...รัฐสภาอาจมีมติให้ตัดสิทธิผู้นั้นในการดำรงตำแหน่งใดทางการเมือง...” เมื่อเป็นการกระทำที่เป็นความผิดร้ายแรง จึงต้องบัญญัติหลักการรับรองให้ชัดเจนไม่ใช่บัญญัติให้รัฐสภาใช้ดุลยพินิจดังความหมายที่ปรากฏในร่างมาตรา (๓/๒/๑) ๑ ซึ่งจะเป็นปัญหา

ประสิทธิภาพการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้อย่างแน่แท้ ผลจากการกระทำของบุคคลที่ถูกกล่าวหา ประเทศได้รับความเสียหายกระทบต่อประโยชน์สาธารณะและประชาชน หลักการสำคัญของมาตรา (๓/๒/๓) ๑ เป็นเรื่องของมาตรการควบคุมผู้ที่คิดจะกระทำการในลักษณะความผิดที่ปรากฏในร่างมาตรา (๓/๒/๓) ๑

- หลักการสำคัญในเรื่องการถอดถอน ควรนำหลักการของรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ เมื่อบุคคลใด ถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งต้องถูกตัดสิทธิทางการเมืองโดยอัตโนมัติ โดยไม่จำเป็นต้องเขียนบทบัญญัติ อธิบายขยายความได้อีก ส่วนผู้ที่ถูกถอดถอนต้องมีกระบวนการ impeachment list เพื่อให้ประชาชน ลงคะแนนที่จะไม่ไว้วางใจให้ดำรงตำแหน่งใด ๆ อีก ดังนั้น เห็นควรให้คงหลักการทั้งสองประเด็นดังกล่าวไว้ ในส่วนที่ ๓

- ประเด็นในเรื่องการถอดถอนซึ่งที่ประชุมได้มีการอภิปรายแสดงความคิดเห็นครอบคลุมในทุก ประเด็น ซึ่งประเด็นการอภิปรายมีการเชื่อมโยงกับรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ การปรับปรุงแก้ไขร่างบทบัญญัติ สามารถนำหลักการซึ่งที่ประชุมอภิปรายแสดงความคิดเห็นได้ในทุกประเด็น “หากรัฐสภาพิจารณาไม่ติดด้วย คะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกรัฐสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง ในกรณีที่ บุคคลดังกล่าวพ้นจากตำแหน่งแล้ว ให้ตัดสิทธิผู้นั้นในการดำรงตำแหน่งในทางการเมืองหรือในการรับ ราชการหรือดำรงตำแหน่งอื่นเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่รัฐสภาไม่ติด” แต่ความในส่วนท้ายซึ่งเป็นหลักการ ใหม่ที่เพิ่มขึ้นมาและยังไม่มีมีการอภิปรายเห็นควรให้รอการพิจารณาไว้เฉพาะประเด็นนี้ แต่ส่วนอื่นซึ่งที่ ประชุมมีความเห็นสอดคล้องในแนวทางเดียวกัน ฝ่ายเลขานุการสามารถปรับถ้อยคำได้ทันที

- ถ้อยคำในร่างมาตรา (๓/๒/๓) ๑ ที่ว่า “แต่หากบุคคลดังกล่าวได้ลาออกจากการดำรงตำแหน่งนั้น ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีการร้อง ให้การพิจารณาและไต่สวนการถอดถอนเป็นอันยุติ” เป็นหลักการที่ไม่ สามารถถอดถอนบุคคลใดได้ทั้งสิ้น และขัดกับหลักการใหญ่ของคณะกรรมการการที่ปรับเปลี่ยนแนวคิดใน เรื่องกระบวนการถอดถอน ถึงแม้บุคคลนั้นจะพ้นจากตำแหน่งก็ต้องถูกตัดสิทธิทางการเมือง หรือกรณี รัฐสภาลงมติไม่ได้ยังมีกระบวนการ impeachment list ให้ประชาชนลงคะแนนไม่ไว้วางใจให้ดำรงตำแหน่งด้วย

- หลักการสำคัญในเรื่องการถอดถอนจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง หลักของ impeachment list ของอเมริกา บุคคลผู้ลาออกจากตำแหน่งแล้ว กระบวนการถอดถอนเป็นอันยุติลง แต่สำหรับกระบวนการ ถอดถอนตามที่ได้ยกวางเสนอนั้น ในวุฒิสภาที่ผ่านมาได้มีการผลักดันให้ดำเนินกระบวนการถอดถอนได้แม้จะ พ้นจากตำแหน่งแล้วก็ตาม แต่หลักการดังกล่าวเห็นว่าไม่เป็นธรรมแก่ผู้ถูกถอดถอนและไม่สอดคล้องกับ หลักการที่ต้องการให้บุคคลที่จะเข้าสู่กระบวนการถอดถอนต้องพ้นจากตำแหน่ง แต่ถ้าบุคคลดังกล่าวได้ ลาออกจากตำแหน่งเพราะเห็นว่ามีผู้กล่าวหาเป็นการสำนักผิดได้ลาออกตำแหน่งกระบวนการถอดถอนก็ยุติ ส่วนโทษอื่น ถ้ามีก็ยังคงเดินทางต่อไป แต่ยุติเฉพาะกระบวนการถอดถอน

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการได้ชี้แจงว่า ในร่างมาตรา (๓/๒/๓) ๑ มีหลักการสำคัญในการ ยกร่างบทบัญญัติที่ต้องการความชัดเจน

ประการที่หนึ่ง เมื่อถอดถอนแล้วจะตัดสิทธิโดยอัตโนมัติตามหลักการเดิมในมาตรา ๒๗๔ ของ รัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ หรือไม่ ซึ่งถ้าเขียนตามร่างนี้มีประเด็นที่ต้องตอบให้ชัดเจนว่า เพราะเหตุใดร่าง

รัฐธรรมนูญใหม่จึงมีมาตรฐานที่ต่ำกว่ารัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ ซึ่งฝ่ายเลขานุการขอความชัดเจนเพื่อนำไปยกร่างบทบัญญัติและบันทึกเจตนารมณ์

ประเด็นที่สอง ถ้าถูกยื่นถอดถอนแล้วลาออกกระบวนกรถอดถอนยุติลง ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการพิจารณาเห็นควรให้รอการพิจารณาในประเด็นดังกล่าวเพื่อให้ที่ประชุมได้พิจารณาในรายละเอียดในการประชุมครั้งต่อไป

- กระบวนการถอดถอนโดยหลักต้องเริ่มที่ ป.ป.ช. เป็นผู้ดำเนินแต่ข้อเสนอของ สปช. เสนอให้การถอดถอนกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จึงเห็นควรให้มีกระบวนการก่อนการถอดถอนที่เน้นตั้งแต่ชั้น ป.ป.ช. จนถึงศาลฎีกาพิพากษา นำหลักการดังกล่าวมาใส่ก่อนกระบวนการถอดถอนโดยรัฐสภา

- ในร่างมาตรา (๓/๒/๓) ๑ ควรคงหลักการเดิมรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ เนื่องจากรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ กำหนดไว้ชัดเจน แต่ในร่างมาตรา (๓/๒/๓) ๑ จะทำให้เกิดปัญหาทั้งด้านการตีความและกระบวนการถอดถอน ซึ่งขาดความชัดเจน และประเด็นสำคัญถ้อยคำที่ว่า ผู้ใดมีพฤติการณ์ร้ายแรง ผิดปกติส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ซึ่งเป็นความผิดร้ายแรง แต่บัญญัติให้รัฐสภาอาจมีมติให้ตัดสิทธิผู้นั้น ซึ่งร่างบทบัญญัติดังกล่าวไม่มีความชัดเจนรวมทั้งการนำเรื่องถอดถอนแยกออกจากเรื่องการตัดสิทธิในการดำรงตำแหน่งใดทางการเมืองหรือในการรับราชการเป็นการลดมาตรฐานต่ำกว่ารัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐

- ควรย่นหลักการของมาตรา ๒๗๐ - ๒๗๔ ของรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ แต่ประการสำคัญในร่างมาตรา (๓/๒/๓) ๑ ต้องเพิ่มหลักการใหม่ที่คณะกรรมการได้มีข้อตกลงร่วมกัน และมีบทบัญญัติกรณีรัฐสภาไม่ถอดถอนแต่มีกระบวนการให้ประชาชนลงคะแนนตัดสิทธิบุคคลในการดำรงตำแหน่งซึ่งฝ่ายเลขานุการได้ยกร่างไว้ในมาตรา (๓/๒/๓) ๒ (๔) เห็นควรให้นำหลักการดังกล่าวบัญญัติไว้ในร่างมาตรา (๓/๒/๓) ๑

ที่ประชุมมีความเห็นร่วมกันให้คงหลักการตามรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ มาบัญญัติในส่วนที่ ๓ “การถอดถอนจากตำแหน่งและการตัดสิทธิทางการเมืองหรือสิทธิในการดำรงตำแหน่งอื่น”

ส่วนที่ ๔ การดำเนินคดีอาญาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ในส่วนที่ ๔ การดำเนินคดีอาญาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น ๒ มาตรา โดยมีกรรมาธิการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา (๓/๒/๔) ๑ ที่คณะอนุกรรมการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๘ และคณะอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นเป็นผู้เสนอ

“มาตรา (๓/๒/๔) ๑ ในกรณีที่นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น ถูกกล่าวหาว่าร้ายแรง ผิดปกติ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น ให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีอำนาจพิจารณาพิพากษา

บทบัญญัติวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับการกรณีที่บุคคลดังกล่าวหรือบุคคลอื่นเป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน รวมทั้งผู้ให้ ผู้ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่บุคคลอื่นเป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน รวมทั้งผู้ให้ ผู้ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นแก่บุคคลตามวรรคหนึ่ง เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ด้วย

การยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามทุจริตแห่งชาติเพื่อให้ดำเนินการตาม มาตรา (๓/๒/๕-๓) ๕ (๒) ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

การยื่นคำร้อง การดำเนินการไต่สวน การยื่นฟ้องคดีต่อศาล และการดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้อง สำหรับกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาตามวรรคหนึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรืออัยการสูงสุด ให้ดำเนินการตามมาตรา (๓/๒/๕-๗) ๒”

พลโท นาวัน ดำริกาญจน์ โฆษกกรมการสื่อสาร ขอแก้ไขร่างมาตรา (๓/๒/๔) ๑ เป็นดังนี้

“ในกรณีที่นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น ถูกกล่าวหาว่าร้ายวญผิดปกติ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น ให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีอำนาจพิจารณาพิพากษา

บทบัญญัติวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับการกรณีที่บุคคลดังกล่าวหรือบุคคลอื่นเป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน รวมทั้งผู้ให้ ผู้ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่บุคคลอื่นเป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน รวมทั้งผู้ให้ ผู้ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นแก่บุคคลตามวรรคหนึ่ง เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ เร่งหรือประวิงเวลาการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ด้วย

การยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามทุจริตแห่งชาติเพื่อให้ดำเนินการตาม มาตรา (๓/๒/๕-๓) ๕ (๒) ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

การยื่นคำร้อง การดำเนินการไต่สวน การยื่นฟ้องคดีต่อศาล และการดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้อง สำหรับกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาตามวรรคหนึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรืออัยการสูงสุด ให้ดำเนินการตามมาตรา (๓/๒/๕-๗) ๒”

เหตุผล : เนื่องจากคำว่า “ประวิง” หมายถึง ทำให้มีผลเสียหายต่อรัฐ แต่คำว่า “เร่ง” หมายถึง ทำให้มีผลเสียหายต่อรัฐและบุคคลที่เสียประโยชน์

ประธานกรรมาธิการเห็นว่า เมื่อที่ประชุมเห็นชอบให้คณะอนุกรรมาธิการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นไปดำเนินการยกร่างบทบัญญัติในหมวด ๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐใหม่ จึงขอให้ฝ่ายเลขานุการได้ยกร่างบทบัญญัติในหมวด ๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ส่วนที่ ๔ การดำเนินคดีอาญาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง แล้วนำมาเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมาธิการต่อไป

ส่วนที่ ๕ องค์การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

ในส่วนที่ ๕ องค์การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ซึ่งมีจำนวน ๙ ตอน รวม ๓๑ มาตรา โดยคณะกรรมการ
ได้พิจารณาในส่วนของคณะกรรมการการเลือกตั้ง มาตรา (๓/๒/๕-๑) ๒ ดังนี้

“มาตรา (๓/๒/๕-๑) ๒ ให้มีคณะกรรมการสรรหาจำนวนสิบห้าคน ประกอบด้วย

(๑) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสองคน ซึ่งเลือกโดยประธานสภาผู้แทนราษฎรจำนวนหนึ่งคน และผู้นำ
ฝ่ายค้านจำนวนหนึ่งคน

(๒) อธิการบดีจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐซึ่งเลือกกันเองจำนวนหนึ่งคน

(๓) คณบดีคณะนิติศาสตร์จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐซึ่งเลือกกันเองจำนวนหนึ่งคน

(๔) คณบดีคณะรัฐศาสตร์และคณะรัฐประศาสนศาสตร์จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐซึ่งเลือกกันเอง
จำนวนหนึ่งคน

(๕) คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์และคณะบริหารธุรกิจจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐซึ่งเลือกกันเองจำนวน
หนึ่งคน

(๖) คณบดีคณะนิเทศศาสตร์และคณะวารสารศาสตร์จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐซึ่งเลือกกันเอง

(๗) ราชบัณฑิตจากราชบัณฑิตยสถานจำนวนสามคน ซึ่งเลือกกันเองจากสำนักธรรมศาสตร์และ
การเมืองจำนวนหนึ่งคน สำนักวิทยาศาสตร์จำนวนหนึ่งคน และสำนักศิลปกรรมจำนวนหนึ่งคน

(๘) กรรมการสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยซึ่งเลือกกันเองจำนวนหนึ่งคน

(๙) กรรมการสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยซึ่งเลือกกันเองจำนวนหนึ่งคน

(๑๐) ตัวแทนจากสมัชชาคุณธรรมจำนวนหนึ่งคน สมัชชาพลเมืองจำนวนหนึ่งคน และสภาตรวจสอบ
ภาคประชาชนจำนวนหนึ่งคน ซึ่งเลือกโดยใช้วิธีสุ่มจากบัญชีรายชื่อสมาชิกของแต่ละองค์กร

ในกรณีที่ไม่มีกรรมการสรรหาในตำแหน่งใด ให้กรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการสรรหา
เท่าที่มีอยู่ แต่ต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการสรรหาตามวรรคหนึ่ง ทั้งนี้ บุคคลที่เป็น
กรรมการสรรหาแล้วจะมาเป็นกรรมการสรรหาอีกไม่ได้ จนกว่าพ้นระยะเวลาห้าปี

ให้คณะกรรมการสรรหาเสนอชื่อบุคคลที่ได้รับความเห็นชอบเป็นกรรมการเลือกตั้งไปให้วุฒิสภา
พิจารณาเห็นชอบ หากวุฒิสภาไม่เห็นชอบในรายชื่อใดไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้ส่งรายชื่อนั้นกลับไปยัง
คณะกรรมการสรรหาพร้อมด้วยเหตุผลเพื่อให้เริ่มกระบวนการสรรหาใหม่ ซึ่งต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน
สามสิบวันนับแต่วันที่มิเหตุให้ต้องดำเนินการดังกล่าว”

นายกฤต ไกรจิตติ กรรมการธิการ ขอเสนอแก้ไขมาตรา (๓/๒/๕-๑) ๒ เป็น “ให้มีคณะกรรมการสรรหา
จำนวนสิบห้าคน ประกอบด้วย

(๑) ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเลือก ๒ คน

(๒) ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดเลือก ๑ คน

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเลือก ๒ คน

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งที่ประชุมวุฒิสภาเลือก ๒ คน

- (๕) ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเลือก ๒ คน
- (๖) ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณบดีคณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยของรัฐเลือก ๓ คน
- (๗) ตัวแทนจากสมาชิกคุณธรรม สมาชิกพลเมือง และสภาตรวจสอบภาคประชาชน ๓ คน”

เพื่อให้ที่มาของคณะกรรมการสรรหามาจากทั้ง ๓ อำนาจ คือ นิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ และเพื่อเป็นไปตามหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และ ๒๕๕๐ ที่ให้ที่มาของคณะกรรมการสรรหามาจากตัวแทนองค์กรศาล อีกทั้งเห็นว่าจำนวนคณะกรรมการสรรหาสิบห้าคน มีความเหมาะสม

นายไพฑูลย์ นิติตะวัน กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๘ ได้ชี้แจงต่อที่ประชุมว่า จำนวนคณะกรรมการสรรหาไม่ควรน้อยกว่าสิบห้าคน และต้องมีความหลากหลาย ส่วนการที่ไม่มีที่มาของคณะกรรมการสรรหาจากองค์กรศาล เนื่องจากศาลและตุลาการ ได้มีหนังสือแจ้งความประสงค์ไม่ขอยุ่เกี่ยวกับการเมืองหรือเป็นคณะกรรมการสรรหา ซึ่งตามร่างมาตรา (๓/๒/๕-๑) ๒ กำหนดให้คณะกรรมการสรรหามีจำนวนสิบห้าคน มาจาก (๑) เพื่อให้เกิดการยึดโยงของภาคฝ่ายการเมือง (๒) ยึดตามหลักการรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ (๓) - (๗) เพื่อให้ที่มาของคณะกรรมการสรรหาเกิดความหลากหลาย และ (๘) - (๑๐) เพื่อให้มีสัดส่วนจากองค์กรภาคประชาสังคม

กรรมการแสดงความเห็นและสอบถาม ดังนี้

- เหตุใดที่มาของคณะกรรมการสรรหาจึงมีที่มาแตกต่างจากในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ คือ ไม่มีที่มาจากการสรรหาขององค์กรศาล และเหตุใดจึงให้ความสำคัญกับอธิการบดีและคณบดีตาม (๒) - (๖) นอกจากนี้ ใน (๗) คำว่า “ราชบัณฑิตยสถาน” ปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็น “ราชบัณฑิตยสภา” แล้ว และในข้อ (๑๐) ขอทราบการใช้วิธีสุ่มจากบัญชีรายชื่อที่มีวิธีการอย่างไร

- คณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเกี่ยวข้องกับการเมืองค่อนข้างมาก แต่เหตุใดจึงมีที่มาจากภาคการเมืองเพียง ๒ ท่านตาม (๑) และมีที่มาจากภาคนักวิชาการค่อนข้างมาก ดังนั้น จึงควรลดที่มาของคณะกรรมการสรรหาจากภาคนักวิชาการลงหรือไม่

- ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และ ๒๕๕๐ ต้องการให้คณะกรรมการสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้งปลอดการเมือง มีความเป็นกลาง ไม่ฝักใฝ่การเมืองฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ซึ่งการกำหนดให้คณะกรรมการสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้งมาจากภาคนักวิชาการไม่ได้รับประกันว่าจะไม่ฝักใฝ่การเมืองฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด และการกำหนดจำนวนไว้ที่ ๑๕ คน อาจทำให้เป็นอุปสรรคในการเรียกประชุมหรือไม่

- การกำหนดที่มาของคณะกรรมการสรรหายังคงมีความจำเป็นและจะต้องมีความหลากหลาย ซึ่งไม่ควรกระจุกตัวอยู่ที่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมากเกินไป และการกำหนดให้มีคณะกรรมการสรรหาจำนวน ๑๕ คน อาจมีจำนวนมากเกินไป นอกจากนี้ ไม่เห็นด้วยกับการที่คณะกรรมการสรรหาทุกองค์กรที่ปรากฏในร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นที่คณะอนุกรรมการเป็นผู้เสนอจะต้องใช้อำนาจประกอบเดียวกัน

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการชี้แจงต่อที่ประชุมว่า คณะกรรมการสรรหาควรมีความหลากหลายโดยมีที่มาจากพื้นฐานที่แตกต่างกัน มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง และไม่ควรให้กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งกุมอำนาจในการเลือกคณะกรรมการสรรหา อีกทั้งองค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหาตามมาตรา (๓/๒/๕-๑) ๒ ไม่จำเป็นต้องนำไปใช้กับทุกองค์การที่ปรากฏในร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นที่คณะกรรมการสรรหาเป็นผู้เสนอ

- กรรมการแสดงความเห็นว่า องค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหาในแต่ละองค์การไม่ควรเหมือนกัน เพราะหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละองค์การมีความแตกต่างกัน และต้องไม่ให้เกิดคณะกรรมการสรรหาอยู่ภายใต้อำนาจของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ส่วนจะให้ความหลากหลายมากน้อยเพียงใดเป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาต่อไป นอกจากนี้ ควรพิจารณาที่มาของคณะกรรมการสรรหาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และ ๒๕๕๐ ว่ามีข้อบกพร่องอย่างไร และที่มาของคณะกรรมการสรรหาตามร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นที่คณะกรรมการสรรหาเป็นผู้เสนอ มีข้อดีอย่างไร

ประธานกรรมการแสดงความเห็นในฐานะกรรมการว่า ควรคงการกำหนดที่มาของคณะกรรมการสรรหาจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเลือก ๒ คน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และ ๒๕๕๐ เนื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายค่อนข้างมาก และไม่เห็นด้วยกับการกำหนดที่มาคณะกรรมการสรรหาใน (๗) ราชบัณฑิตยสถาน จากสำนักวิทยาศาสตร์และสำนักศิลปกรรม เพราะไม่มีความเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง อีกทั้งที่มาของคณะกรรมการสรรหาในภาคนักวิชาการควรมีที่มาจากคณบดีคณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์เท่านั้นซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง โดยควรตัดคณบดีคณะอื่น ๆ ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง

นายไพบุสย์ นิติตะวัน กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๘ ได้ชี้แจงต่อที่ประชุมว่า สนับสนุนให้มีตัวแทนจากศาลฎีกาและศาลปกครองสูงสุดในการเลือกคณะกรรมการสรรหา

กรรมการแสดงความเห็นและสอบถาม ดังนี้

- การมีคณะกรรมการสรรหาจำนวน ๑๕ คน มีจำนวนมากเกินไปหรือไม่ ซึ่งหากมีจำนวน ๙ คน จะมีความเหมาะสมมากกว่าหรือไม่ และคณะกรรมการสรรหาควรมาจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านกฎหมาย

- เสนอว่าคณะกรรมการสรรหาควรมีจำนวน ๗ - ๙ คน และควรตัด (๘) และ (๙) เพราะคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ และควรตัดคณบดีคณะอื่น ๆ ที่ไม่ใช่คณบดีคณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ ส่วนใน (๗) ราชบัณฑิตยสถานควรมาจากสำนักธรรมศาสตร์และการเมืองเท่านั้น

- ที่มาของคณะกรรมการสรรหาต่างๆ ในบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นที่คณะกรรมการสรรหาเป็นผู้เสนอมาจากหลักการคณะกรรมการสรรหาชุดเดียว (one-size-fits all) ซึ่งตามมาตรา (๓/๒/๕-๑) ๒ จะไม่

ใช้เช่นนั้น และการให้มีที่มาของคณะกรรมการสรรหาที่หลากหลายเพื่อไม่ให้กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมีอิทธิพลในคณะกรรมการสรรหามากเกินไป

- ตามมาตรา (๓/๒/๕-๑) ๒ จะไม่ใช่หลักการคณะกรรมการสรรหาชุดเดียว (one-size-fits all) โดยคณะกรรมการสรรหาควรมีจำนวน ๗ - ๙ คน และต้องมีความหลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องมีผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านกฎหมาย และต้องปลอดจากอิทธิพลทางการเมือง

นายกฤต ไกรจิตติ กรรมการ ผู้ขอเสนอแก้ไขมาตรา (๓/๒/๕-๑) ๒ ยืนยันให้มีคณะกรรมการสรรหาจำนวนสิบห้าคน เพื่อให้ที่มาของคณะกรรมการสรรหามาจากทั้ง ๓ อำนาจ คือ นิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ และเพื่อให้เป็นไปตามหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และ ๒๕๕๐ ที่ให้ที่มาของคณะกรรมการสรรหามาจากตัวแทนองค์กรศาล

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ตามข้อเสนอแก้ไขมาตรา (๓/๒/๕-๑) ๒ ของนายกฤต ไกรจิตติ กรรมการ ได้กำหนดที่มาของคณะกรรมการสรรหาที่มีความหลากหลาย ทั้งนี้ ในการเลือกคณะกรรมการสรรหาจะต้องยึดหลักความมีอิสระ ความหลากหลาย และปลอดการเมือง

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ตามข้อเสนอแก้ไขมาตรา (๓/๒/๕-๑) ๒ ของนายกฤต ไกรจิตติ กรรมการ ควรตัดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเมืองตาม (๓) - (๕) เพราะจะทำให้มีผลประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนทางการเมือง ดังนั้น จึงควรให้ที่มาของคณะกรรมการสรรหาปลอดจากการเมือง

ทั้งนี้ ที่ประชุมคณะกรรมการเห็นชอบให้คณะอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นยกร่างบทบัญญัติในหมวด ๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ ส่วนที่ ๕ องค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ แล้วนำมาเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการต่อไป

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

๔.๑ นายไพบุลย์ นิติตะวัน กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๘ แจ้งต่อที่ประชุมว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ส่งความเห็นเพิ่มเติมมายังคณะอนุกรรมการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๘ จึงขอแจกเอกสารดังกล่าวต่อที่ประชุมเพื่อประกอบการพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๔.๒ ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมครั้งต่อไปในวันจันทร์ที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๘ เวลา ๐๙.๐๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุม และกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๕.๑๑ นาฬิกา

นางสาวอัจฉรา สอนสมุทร

วิทยากรชำนาญการ

นายสกันธ์ พรหมบุญตา

นิติกรปฏิบัติการ

นายจีรวีรส อินทะชิต

นิติกรปฏิบัติการ

นายรัฐภูมิ คำศรี

นิติกรชำนาญการ

นางสาววรินทร์ทร ปณีธานธรรม

วิทยากรปฏิบัติการ

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมการ ๒

ผู้ตรวจบันทึกการประชุม

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์